

ZRINYI ILONA PÉNZES ZAORSKÓJA SZARVASBŐRBŐL, MAGYAR STILŰ HÍM-ZÉSEKSEL.

hangja, zengtek szét a hazában, dicsőítve a nagy fejedelem és hős kurucz vitézeinek halhatatlan emléket.

A megnyitó ünnepélyek sora július 25-ikén kegyeletos megemlékezéssel kezdődött. A kassai temetőben fölkeresték és gróf Zichy Jenő beszéde kíséretében megkoszorúzták Schalkház Lipót és Gerlóczy Géza sírját. Schalkház a Rákóczi-kiállítás első indítványozója, Gerlóczy pedig az ünnepredező bizottság buzgó jegyzője volt, de a kiállítás megnyitását egyik sem érthette meg.

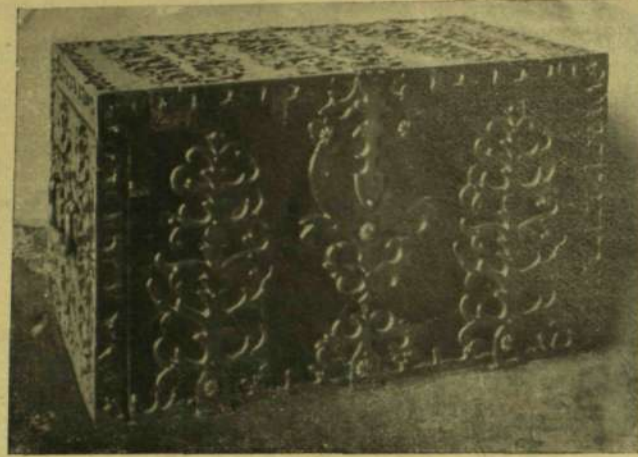
Ugyanez nap este érkezett meg a fővárosból gróf Apponyi Albert több országgyűlési képviselővel, Zsilinszky Mihály államtitkár a kormány és a Tud. Akadémia képviselője és több más küldöttség, a kiket a megyei és városi hatóság fogadott.

Másnap, július 26-ikán ünnepi díszbe öltözött a város; nemzeti színű és kék-vörös (Rákóczi színe) zászlók lengtek a házakon. Az összes templomokban megkondultak a harangok. A székesegyházban Kassa apát-plébánosa, Kozora Endre, a premonstreik templomában Takács Menyhért nagyprepost, a református templomban Kún Bertalan püspök mondott imát s ez utóbbi helyen még Révész Kálmán kassai lelkész is tartott lelkes beszédet Rákócziról, mint a politikai és lelkiismereti szabadság eszményi hősről.

A templomokból a városbázára gyülekezett a közönség, hol a diszközgyűlést Péchy főispán nyitotta meg, lelkes szavakban dicsőítve Rákóczit. Kozora Vincze, a város főjegyzője tartott ezután történeti visszaemlékezést a Rákóczi-korról. Ugyanő indítványozta: újítsák meg Kassa város egy régebbi határozatát, hogy intézkedések történjenek a nagy fejedelem hamvainak hazahozatala iránt; továbbá, hogy a város díszpolgárává válaszzák Thaly Kálmán képviselőt, a Rákóczi-kor történetiróját és gróf Zichy Jenő képviselőt, ki annyit tett a kassai ünnepély és kiállítás érdekében. Mind a két indítványt nagy lelkesedéssel elfogadták. Münster Tivadar polgármester üdvözölte még a jelenléteket, kik aztán a kassai Nemzeti Múzeum mögött fekvő községi iskolában rendezett kiállítás megnyitására vonultak.

Itt, az iskola udvarán fölállított s fenyőgalyakkal és Rákóczi színeivel díszített sátorban Takács Menyhért nagyprepost, a kiállítás egyik védője nyitotta meg a kiállítást nagyhatású beszéddel, melynek elhangzása után megkondult a bejárónál fölállított XVII. századbeli kurucz-harang s az egybegyűlt közönség elindult a kiállítás megtekintésére.

A gyönyörűen berendezett termekben gróf Zichy Jenő, Mihály József és Deil Jenő ka-

Lényay István fényképe.

ZRINYI ILONA ÉKSZERLÁDIKÓJA.

A KASSAI RÁKÓCZI EREKLYE-KIÁLLÍTÁSBÓL.

lauzolása mellett széteszött a közönség s minthogy az egész gazdag anyag pontos megtekintésére úgyszólván rövid lett volna már az idő, ki-ki azon tárgyakat vette szemügyre, a melyek figyelmét az első látásra leginkább lekötötték. Érdekes csoportok alakultak így, egymástól kérdegetve és egymásnak magyarázva. Az első teremben a hölgyek voltak többségben. S valóban, ebben a teremben sok az olyan emléktárgy, mely első sorban a hölgyközönséget érdekli. Ott van mindjárt az ajtó mellett egy pompás vörös posztóból készült terítő, négy sarkában egy-egy czimerrel. *Andrássy* Magdolna apátóné kézimunkája a XVIII. századból. A falon a daliás ifjú fejedelem képmása s több női arckép korhű magyar viseletben, no meg néhány szép nagy fali tükör és egy menyasszonyi láda, gyönyörű berakott díszítésekkel.

A sarokban egy egész kurucz-konyha berendezése ragadja meg a gazdasszonyok figyelmét. Gróf *Andrássy* Dénes krasznahorkai várából való s áll: vagy tizennyolce óntányérból, egy 1656-ban készített s vert domborművekkel ékes vörösréz borhűtő kádából; egy szíjjal összecsatolt ételhordóból; két fali sótartóból, két tűzbakból, egy vörösrézbeült vert fedeles kancsóból, több fa- és ónkanálból, egy vas pecsenyeforgató villából, öt darab tálcából, egy gerezes óntálcából és két süteményes tálból.

A legtöbben mégis az első ablaknál csoportosulnak, pedig egyszerű tütt-kopott kis jószág az, a mit ott látni lehet. Jászol formájú rozsdaverte részalkotmány, a melyben Zrinyi Ilona ringatta az ő kis «Perkó» fiát. Ez volt *Rákóczi Ferencz bölcsője*. A két végén fejtől és lábtól a szülők, I. Rákóczi Ferencz és Zrinyi Ilona nevének kezdőbetűje van kiverve apró rézgom-bokkal; oldalt négy-négy rézgom-b látható, melyhez egykor a takarót lekötő szalagok voltak erősítve. A bölcső négy sarkán négy oszlopocska állt, ezek tartották a struccollakkal ékesített mennyezetet, melyről selyem függönyök hulltak alá. Ezt a feletle beces és kedves ereklyét gróf Kornis Antal, a híres régiséggyűjtő vite Erdélybe Rákóczi születés helyéről, a borsai kastélyból, tőle gróf Esterházy János örökölte. Később az erdélyi országos érem- és régiségértar tulajdonába került, a mely most kiállított.

A következő termekben már inkább a férfiakat érdeklő tárgyak vannak. Pisztolypok, puskák, alabárdok, sisakok, bombák, fokokok, buzogányok, hóhérpállosok és egyéb gyilkos hadiszerszámok. Különösen szabályos és fringálák láthatók nagy választékban, drágakövekkel kirakott markolatokkal és pengéjükre maratott különféle jelmondatokkal. Itt van a kurucz király, *Thököly Imre* ezüstgerezdes buzogánya: *Gróf Thököly Imre* felirással. *Rákóczi* gyönyörű díszkardja, melyet később Rodostóban *Bercsényinek* ajándékozott, ez viszont *Forgách* generálisnak. Magyarosan görbülő damasz pengéjén ez a fölirat olvasható: *Utolsó Rákóczi Bercsényinek, Utolsó Bercsényi Forgáchnak.* A szomszédja *Bezerédj Imre* brigadéros damaszki aczéból készült híres harci csákánya, melylyel egy óriási rácz tisztet parviadalban leterített. *Borosnyay* László kurucz vitéz pengéjén magyar, német és török lovas látható s e feliratok: *Szebb meghalni, mint gyalázatosan élni. Az haza és a király.* Itt van a kraszna-

horkai két kis ágyú is, melyeket Jókai «*Lőcsei fehér asszony*» című regényéből ismerünk.

A fegyveres termék után az *oklevélgyűjtemények* következnek érdekes tanúságúul annak, hogy a kuruczok nemcsak a magyar kard, de a magyar toll forgatásához is kitünően értettek. Hadi jelentések, csatatervek, adománylevelek, a szécsényi és ónodi országgyűlések határozatai s a szatmári békepontok. Itt van *Rákóczi* ábéczés könyve, tanítójának ajánló soraival és a kis tanítvány első íráspróbálgatásaival.

A falakon arcképek, csatajelenetek és hadi lobogók. Az arcképek közül kiválóan érdekes *Rákóczi* két fiának: *József*-nek és *György*-nek gyermekkori képmása és feleségének: *Sarolta Amália* hesszeni hercegnőnek 1704-ben festett arcképe.

A folyosó falát is képek borítják. Köztük *Dobos* Andrásnak, *Rákóczi* dobosának nagy lovasképét látni magyar verses felirásokkal. Itt látható egy durva faeke is *Rákóczi* zborói uradalmából. Valamelyik kurucz vitéz, mielőtt a tárogatót harcra hívta, ezzel szántogatta békés otthonában az édes anyaföldet, hogy azután, mint a bánatos nóta kesergő, «*vérrel boronálja*»...

Egy földszinti teremben még *Darnay* Kálmán érdekes érem- és fegyvergyűjteményét tekintjük meg s azután a kis harang figyelmeltető szavára mindenki ezzel vesz búcsút a kiállítástól: a viszontlátásig.

Mert nem csak értékes és tanulságos, hanem sok gyönyörűséget is nyújt ez a kiállítás. Hála és köszönet érte Kassa nemes városának és a buzgó férfiaknak, a kik létrehozták.

*

Délután két órakor a vendéglátó város fényes lakomát adott a Schalkház-fogadóban, melyen az összes vendégek és Kassa város polgárai is nagy számban jelentek meg. A karzatokat is megtöltötték az érdeklődők, jobbra hölgyek és az ifjúság. A lelkes hangulatban lefolyt lakomán érdekes felköszöntők hangzottak el.

Az elsőt *Takács* Menyhért mondta a királynak, a következőt *Münster* Tivadar polgármester a kormány képviselőjére, *Zsilinszky* államtitkára, majd *Kozora* Vincze főjegyző elítette gróf *Apponyi* Albertet, a képviselőház elnökét.

Ezután általános figyelem és érdeklődés közepette *Apponyi* érezes hangja csengett végig a termen. Gróf *Apponyi* Kassa város felvirágzására és jövőjére emelte poharát. «*En úgy érzem — mondá egyebek közt, — hogy midőn a nemzeti képviselőt küldöttsége II. Rákóczi Ferencz korszaka emlékének szentelte ezen magasztos ünnepre eljött, nemcsak ünnepelni jött, hanem egyszersmind vevetelni is. Vevetelni azért a sérelemért, melyet egy korábbi törvényhozás Rákóczi Ferencz szent emléken ejtett és mintegy törvényyszerű, hogy az a képviselőt, a mely a nemzet tömegeiből kapta megbízását, azoktól a tömegektől, melyeket annak idején Rákóczi Ferencz felszabadító kiállítására harczra szólított, mondom, hogy a népképviselői alapra fektetett országgyűlés tegye jóvá azt, a mit a rendi országgyűlés vétett a legnagyobb szerű nemzeti hős, a tömegek választottja ellen. És mostani megjelenésünk az első lépés a népképviselőt kiengesztelő munkájának hivatásos teljesítésére. Íme, ezt sűgja nekem e pillanatban a magyar szív; ez felel meg bizonyára az egész nemzet érzelmeinek, mert ismétlem, ne adja Isten, hogy valaha ellentét legyen magyar szív és magyar szív dobbanása között. És midőn az összes magyar szívek összhangját hangszílyozom, hogy ne foglalnám ebbe bele a legelső magyar embernek, a királynak is érzelmi világát, hogy ne gondolnék arra az összhangra, a melyet a korona és a nemzet közt ápolunk és mindig tökéletesebbé tennünk kell; tökéletesebbé pedig a nemzeti érzelmei teljességének alapján. Ezen czélért kell munkálkodnunk mindnyájunknak határozottsággal, mérséklettel, kimérettel, de lankadatlan gondoskodással.*»

A zajos éljenzéssel és tappsal fogadott beszéd után *Zsilinszky* államtitkár Kassa városáért, idősb *Deil* Jenő iparkamarai titkár az új díszpolgárokért *Thaly*ért és *Zichy* Jenőért emelte poharát. A kitüntetésért gróf *Zichy* Jenő mondott köszönetet *Thaly* és a maga nevében. *Révész* Kálmán református esperes az Akadémiát, az egyetemet s a megjelent tudományos társaságok képviselőit elítette, a mire *Zsilinszky*

Mihály válaszolt, mint az Akadémia küldöttségének vezetője.

Végül *Beöthy* Ákos, Kassa város képviselője mondott nagy tetszéssel fogadott lelkes beszédet, szólnán a kurucz- és labancz-pártiról, a mely, mint kétszáz éve, ép úgy ma is megvan s a melynek a veszedelem órájában egyesülnie kell a haza szeretetében, a haza javára.

Este a színházban *Komjádi* társulata kurucz-számokból összcállított díszelőadást tartott, a mely méltó befejezése volt a szép ünnepélynek. *Lampérth* Géza.

BÚJDOSÓ KURUCZ DALA.

(1711.)

Irta Thaly Kálmán.

Felleg borúl a beszéki sziklára...
Hejh, szomorú a magyarnak világa!
Szegény kurucz, két orozáján könny perog,
Ráborúl a jó lovára, kesereg.

Késő éjjel; hullanak a csillagok,
Hazájokból bujdosnak a magyarok,
Elbujdosnak szabadságot keresni,
A rabházat szabadokul szeretni.

Kikelet van, fecske, gólya visszatér —
Minekünk meg most köszöntött bé a tél,
Mi most szállunk... merre? Isten tudja csak!
— Arra, hol nem csörgnek síró rabvasak.

Kengyelben van már a lábam, indulok,
Hajh, de százszor vissza-visszaforulok...
Fáj a szívem, sír a lelke, ha látom,
Hogy ki az úr már ezután hazámon!

Ködbe borúl erdő, vár, hegy, völgy, határ,
Lovam lábá Lengyelország felé jár;
Búsán ballag a trombita szavára:
Hejh, de nem úgy, mint egykor a csatára!

Régi kardom a sok harcra csorba lett,
Gyöngyház-rakott karabélyom elrepedt;
Megéreztek e hívséges fegyverek,
Hogy a kurucz ezután már csak kesereg!

Tarsolyomról a skófiom feleszed:
Rabházamtól elválásom képe ez;
Szomorú lesz bujdosásom, életem —
Mégis megyek: szabadságom szeretem!

Büszke vagyok, megalázam magamat?
Lehajtsam a vasigába nyakamat?...
Igaz, nemes, nyakas kurucz nem hajol;
Inkább eltegn az ég alatt valahol!

Ha Rákóczi bujdoshatik: mért ne én?...
Megverne az Isten, ha nem követném!
Nagyobb lesz ő bujdosva is, mint azok,
A kik miatt számkivetve sanyarog.

— Megyek immár nagy idegen országba:
Országatlan fejedelem szolgálja;
Incségiben hívebb hive maradok, —
Így szokták ezt az igazi magyarok!

A HALOTT-HALÁSZ.

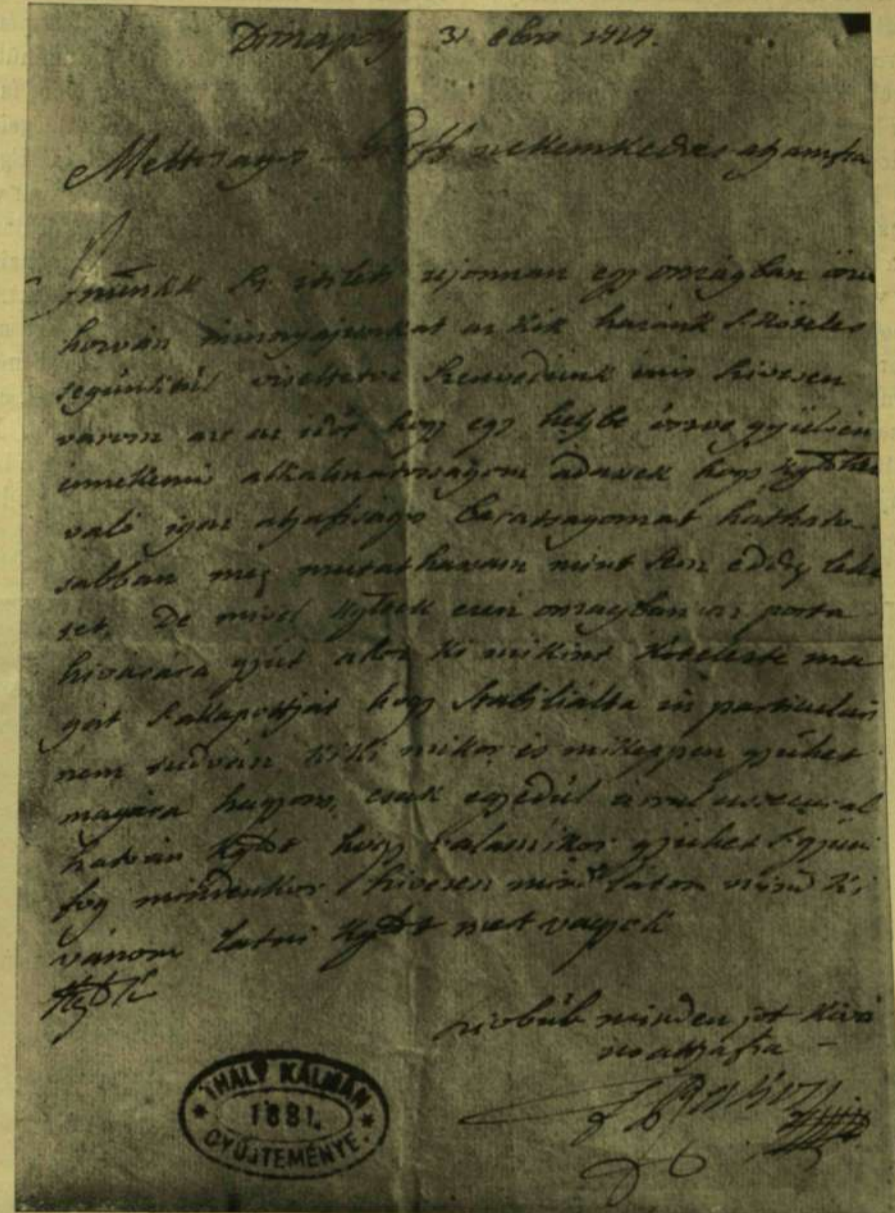
Elbeszélés.

(Végn.)

Irta ifj. Korányi Frigyes.

Eltikkadt a rekkenő hőségűtől, torkát kiszáritotta a felverő por, melyen mint valami barnás fátylon át, csak homályosan világítottak a kigyuló gázlángok. Szédítette a külvárosi népség nehézkes sürgés-forgása, terhes szekerek eső-römpölése.

Bódultan lépett Mara kocsmájába. Két függő petróleum-lámpa vöröses fénye fuldokolt a helyiség füstös, nehéz levegőjében s erőltlenül küzdött néhány gitár ezincözögása az egyhangú zsvajjal. Csak sötét alakok csoportját látta az asztalok körül s a szintelen barna környezet-

Lényay István fényképe.

II. RÁKÓCZI FERENCZ SAJTÁKEZŰ LEVELE GRÓF FORGÁCH SIMONHOZ DRINAPOLYBÓL.

A KASSAI RÁKÓCZI EREKLYE-KIÁLLÍTÁSBÓL.

ben egy nő öltözéke, fehér arca s keze világ-lott feleje. Felismerte Marát. Egy üres asztal mellett húzta meg magát, mindjárt az ajtó mellé s megdőböne nézte a fehér, kívánatos alakot. Egy félrepassott sapkás szőke ember, kinek piros és fehér volt az arca, akár egy leányé, élénk mozdulatokkal beszélt hozzá. Mara unottan hallgatta háta mögött összefonott karokkal s más irányba nézett. Megjelenésének igézetével fogva tartotta az emberek tekintetét. Minden szem rá volt szegedve s kísérté leplezetlen vagygyal mozdulatait. Fekete hajába hamis gyöngy volt fonva s nagy körte alakú fülbevalókat viselt. Szép metszésű, bár rendkívül hűs ajka élvetegen maradt kissé nyitva, fogainak csillogása fölött. Testének telt, de hajlékony alkatához, mozgásainak hullámzatosságához kaczerán simúlt hűsággal megválasztott öltözéke. Rész szépség, vampir szépség volt, kiről fejüket rázva mondták az emberek, hogy — öröng szeretője.

Azzal a szándékkal jött oda a rácz, hogy egyenesen neki megy, tesz vagy mond valamit... majd meglátja, mit? Vagy legalább kéri, ha másképp nem megy, egre-földre kéri térjen vissza hozzá. De most úgy érezte, szólni se lett volna bátorsága. Olyan elérhetetlennek, tisztelgetet parancsolónak tűnt fel előtte ez a nő, a ki közönyösen állta annyi férfi vágyó tekintetét. Szinte nem is fogta fel többé, hogy az övé volt, az ő hites felesége. Olyan alatta állónak, mindennél is nyomorultabbnak érezte magát!

Mikor végre találkozott tekintetök, összereszt zent s remegni kezdett, mintha egyszerre fagyosra hűlt volna a helyiség türheterlen meleg, fűllett levegője. Sajnálta, hogy odajött. Az aszszony arcán egy csöpp megilletődés se látszott. Elfordult s kissé oldalra hajolva, kihívó ajkbiggyeszéssel vetett oda valamit feleletül a szőke ember udvarlására, a mire kacagás tört ki az asztalnál. Az udvarló elpirult s mérgesen rivallt szomszédjára. Ezalatt a fezes gitárosokhoz lépett Mara s megszólította egyiköket. Végre lassan közeledett. Nagy szeme minden indulat nélkül nézett férjére, mintha fátylon át merülne a távolba. Nem köszönt, csak úgy ült le szemben vele.

— Miért jöttél? — kérdezte, — a pénzedért?
A rácz ijedten nézett rá, tétova, fakó tekintetével.
— Nem, — hebegte, — tartsd meg, ha tetszik.
— Azt hittem, a rendőrséghez megy majd.
A rácz kihúzta magát s a fejét rázta.
— Hát minek tartasz? — kérdé. — Nem kell nekem az a pénz. Minek, ha nem költhetem rád? De azért jöttem, hogy térj vissza hozzám, — félve szólt, rimázkodott a tekintete.

Mara a rácz mögé mutatott a falra, miközben könyökig csúszott bő újsa s karpereczek csörögtek, csillagok a karján.
— Nézz oda. Hogy képzeled, hogy együtt élhessünk?
A rácz visszafordult. Mögötte kissé előre-dülött barna keretes tükör függött a falon. Egy-más mellett látta meg benne kettőjük képét. Mara fehérruhás vállai, jellegzetes tisztafaj

arca, a hosszú gyöngyfüggőkkel, úgy látszottak a homályos tükörben, mintha holdfény fátyolozná. S mellette még rongyosabbnak, szennye-sebbnek tűnt fel az ő sárgás, elnyűtt kabátja, nevetséges volt fakó arca, csontos, előre nyuló álla a billegő szakáll-pamacscsal. Bizony csak úgy illettek egymáshoz, mint sárgöröngy és hullám csillogó habja.

— Látod Mara, — kezdte, — hallgass meg. Nemcsak magam végett kérek. Isten engem! nem magam végett. Hanem neked sem jó így. Hiszen én vagyok az oka, ha elrontottak az emberek, mert én hoztalak ide közéjük. Hanem látod, ez nem jól van így. Hiszen nem vagyok én afféle ember, a ki mindent elhisz a papnak. Nem is hiszem, hogy annak jaj, a ki rossz. Sok mindent láttam, de azt nem, hogy a rossz embert megverje az Isten. Ha csak a bíró rá nem

nagyra lehetsz velők! És ha a halottakat fogom ki, hát ki az oka? . . . Ehen haljak? . . . ha egyszer más munkát nem kapok . . . És tudod, hogy jöttem rá? Mikor elvitted a pénzemet s nem jöttél haza estig sem, mindenütt kerestelek. Meg akartalak ölni. Már előre is holtak láttalak, fehéren és véresen. És megsirattalak. Azután egyszer a Dunánál jártam. Egy halott asszonyt hozott a víz. Megesküdtem volna rá, hogy te vagy az. Akkor megboesátottam neked és szerettem volna helyetted meghalni. Csónakba ültem és kifogtam a halottat. És úgy örültem, hogy nem te voltál s azt mondtam magamban, hogy nem szabad téged megölnöm. Bevittem a hatósághoz. Jól fizettek érte. Hát így jöttem rá, hogy kifogjam őket. De hogy tudom, hogy rossz úton jársz, és rossz lesz a véged, mert rossz lesz, meglátod, mindég attól

Mara faképnél hagyta, csak félvállról szót vissza: — Várj.

Azután nemsokára visszatért a pénzzel, meg egy pohár borral.

— Nesze, itt a pénz és egy kis bor. Most más dolgom van. Hova küldjek még pénzt?

A rácz rémögő kezéből kicsúszott a pohár s Mara szép ruhájára loccsant a bor. Félhangel dühvel villant meg a szeme. Félhangon, szemből szórta rá a legdurvább szitkokat.

A rácz lebegett, közel volt a sírásához:

— Csak egyet még . . . jó, nem jövök többé, csak egyet . . .

— Mi kell még?

— Azt mondják . . . mindenki mondja . . . hogy mikor eljöttél velem, nem szeretted . . .

— Mit szerettem volna rajtad? — tört ki Mara s rikácsolt a hangja.

I. RÁKÓCZI FERENCZ.

Kupcskay János festményén után.

KURUCZ VITÉZ.

A KASSAI RÁKÓCZI EREKLYE-KIÁLLÍTÁSBÓL.

teszi a kezét, szaladhat ungon-berken át. Hanem azt az egyet mondom, hogy rossz asszonynak soha sem lesz jó vége. Hallgass meg. Érted agódom folyton. Meglátod, rosszul végzed. Mert nem jól tetted, a mit velem tettél . . .

Mara félbeszakította:

— Most megadom a pénzt, nem kell többé . . .

— Nem kell, mondtam már, de hát honnan van neked pénzed?

Az asszony szép ajkain gonosz mosoly villant.

— Sorsjegyen nyertem, ha tudni akarod.

A rácz lesütötte a szemét.

— Csak azért kérdesz, mert . . . jó úton nem szerzed . . . és mégis csak a feleségem vagy . . .

— A halott-halász felesége? — vetette oda. — Hallom, szép egy mesterséget választottál. Mondták nekem. De nem ezek itt. Ezek nem tudják, ki vagyok és minek is tudják meg? Szégyen égette a férj aczát.

— Hát ugyan kik ezek, hogy ne tudhassák? — tört ki. — Ezek előtt szégyenled? No, ugyan

félek, hogy egyszer majd téged hoz a víz . . . és az borzasztó lesz.

Mara összevonta sűrű szemöldökét, annyira, hogy összeért egészen.

— Bolond vagy, — mondta. — Várj, elhozom a pénzt. Aztán küldök még többet. Hiszen az a pár forint nem számít nálam. De csak akkor kapsz, ha ide nem jössz többé.

A rácz ingerülten csapott az asztalra.

— Tartsd meg, inkább a hullák, mint a te pénzed.

De a mint vállatvonva felkelt a felesége, lehült a haragja.

— Ne menj el még, — kérte, kezét megfogva, — csak egy perczig maradj . . . hiszen igazad van . . . öreg vagyok, korhely vagyok, rossz ember . . . de veled soha sem bántam rosszul. Látod most is . . . hiszen azelőtt meg akartalak ölni. Most már vége van. Mert van bennem érzés. Érzés van bennem, azt tudod te is . . .

De észretét s mérsékeltebben folytatta: — Vén voltál, rút voltál, hiszen olyan a képed, mintha összetaposták volna . . . nem ilyen legény való én hozzám.

Feljajdult a rácz: — Mara! . . .

De az hátat fordított és nyugodtan, hullámos léptekkel ment a szomszéd asztalhoz, honnan egy kifent bajszú, kövér halászmester vigyorgott eléje.

Elhűlve nézett utána a férje. Halálra sápadt volt a szája, vörös szakállja idegesen rángatózott. Hol öklöbe szorította a kezét, hol meg a fejéhez kapkodott. Mara rá se nézett többé s nemsokára kiment a helyiségéből. Akkor csak a zivajt hallotta s a zivajban a gitárpengést, a mi kinos, de szilaj érzést, olthatlan vágyat kellett benne. Képzetele követte fehér feleségét. Tisztán látta maga előtt, csak őt látta, semmi más. Átölelte, forró ajkára csókot nyomott, hosszút, tüzeset . . . az utolsót . . .

Végre összeszedte magát s felkelt. Az asztalon heverő pénzen akadt fenn a szeme. Sok

pérez volt. Utána nyúlt, de meg gondolta magát s megvetően söpörte odább.

Támolyogva jutott ki az utcára.

Céltalanul bolyongott, imbolyogva, bódultan, nekiütődve a járókelőknek. Fel-felsziszszent, mintha tüzes vas érte volna, majd meg nekidült egy falnak, értelmetlenül bámúlt maga elé zsebre tett kézzel s csak hümmögött.

Végre kiért a város zajlásából a Dunához, a jóltevő esőndbe, nyugodt, holdfényes éjbe. A Dunán hosszú árnyék haladt, kelepelve, fényes pontsorok világítottak rajta. Vidám zene hangzott a kiránduló hajóról. A rézfűvök reccogása hangsúlyozta a tánczra hívó ütemet. Egy maroknyi a nagy gazdag város gondtalan

— Honnan jössz? — kérdezte Majos félálomban.

— A városból.

— Hát láttad?

A rácz nem felelt erre.

— Hová tetted a bort, mind megittad? — kérdezte. — Ha van még, adjál; fájom, beteg vagyok, nagyon beteg.

Majos húzódozva adott elő két palaczkot.

— Itt a holmid is. Összeszedtem, — mondta egy batyúra mutatva.

— Jó, jó. Ha már neked sem kellek, elme-gyek holnap, — válaszolt a rácz, — de most így . . . hogy verje meg a teremő mind, mind . . . a hány van!

kezdett ismeretlen dalt, ismeretlen nyelven, de hamar megcsuklott reszkető hangja s nemsokára elnyelte a halotti csend a guzlicza peczenéseit. Akkor hanyatt feküdt s szóltalanul nézett a magasba.

Majos egyedül iddögölt s szivarozott; mikor végre hallgatag szomszédjára nézett, az már aludt. Olyan furcsa volt a holdfényben az arca, hogy nevetnie kellett. Hegyes kecske-szakállát megrezgettette a szellő s arca körül, kiálló pofacsontjain néha mosolyserű fintorgás támadt. És az nagyon nevetséges volt. Betakarta egy ponyvával, azután maga is lefeküdt. Még alig jött álom a szemére, ismét fölriadt. Hideg verejték ilt a homlokán s reszketett, úgy emlé-

Eperjes város bírtékában levő olajfestmény után.

SAROLTA AMÁLIA HESSEI HERCEGNŐ, II. RÁKÓCZI FERENCZ NEJE.

Gróf Erdődy György bírtékában levő olajfestmény után.

RÁKÓCZI JULIANNA, II. RÁKÓCZI FERENCZ NŐVÉRE.

A KASSAI RÁKÓCZI EREKLYE-KIÁLLÍTÁSBÓL. — Lévay István felvételei.

vígságából a végtelen néma tájban, melyre halotti lepelként borult a hold fakó fénye. A ketté szelt víztükör hullámai mintegy álomból ocsúdvá csapkodtak a parthoz, nagy sohajtással. Sokáig nézett a hajó után, majd mikor eltűnt, a város fölött derengő fényen akadt meg a szeme.

Gyűlölte a város fényét, vidámságát.

Azt a bűvös légkört, melyből ő kiszorult s mely elrabolta s elzárta tőle Marát. Fogát csatogtatta rá, megfenyegette az öklével.

Elhangzott a hajó kürtölése, melylyel a várost köszöntötte s a Duna ismét mély álomba merült. Üres volt a táj, üres a világ. Mintha minden élet, minden öröm csak oda gyűlt volna, a merre sok ezer lámpa derengésétől világosabb az éj.

Ejféltájban lehetett, a mikor a buresellához ért. Majos a kormányos-álláson aludt. Felkötötte.

— Nem tudok egyedül lenni. Beszéljessünk kissé, — kérte.

Az egyik üveget majdnem fenéig hajtotta fel.

— Te is rossz ember vagy, — szolt azután — nincs szíved, nincs érzésed. De hiszen mind olyanok vagytok. És mind együtt nem vagytok olyan rosszak, a milyen egy asszony tud lenni egyes-egyedül. Az asszony mind rossz, mind! mind! — s kissé enyhítette ez a gondolat, hogy a többi asszony sem jobb Maránál. — És mégis csak az az egyetlen valami a világon, a miért élni érdemes: az asszony.

Majos vállat vont. Kiitta a maradék bort s a hold tükörképét megcélozva, a Dunába hajította az üres palaczkot. Ezer ragyogással loccsant szét a tükörkép, csillogó szilánkok cikáztak a vizen, egymásba fonódva s ismét szétugorva, megriadt ezüsthalakként úszkálva keresztül-kasul. Nevetett. «Elaláltam a kutyát!», dicsekedett.

A rácz haragosan fordított neki hátat. Azután a batyuból kis guzliczát húzott elő, a milyenen az aldunai hajósok szoktak játszani. Énekelni

kezdett, azt álmodta, hogy nagyot loccsant valami s mikor odanézett, egy asszony hullája ütődött a hajó derekához. A mint teljesen fel-eszmélt, hallgatózott. Csak a tücskök csiripelték a parton s a víz locogott. De mérgesen ugatott kutyája. Fölkelt. Csengett, azután ropant valami a lába alatt. Megrémült, mintha kigyóra lépett volna. A rácz guzliczája volt. S észébe jutott a rácz. Nem volt ott többé. Üresen terült el a ponyva, egyik sarka lecsúszott a hajóról s a víz fölött lógott. Akkor megértette, mi történt. Nagyra nyílt szemmel nézte a Dunát. Nem látott rajta semmit. Ezüst tükre szilárdnak látszott a sötéten húzódo partok között, mintha járnai lehetne rajta. Nyugodtan, lomhán folyt vize, csendes csobogással. Kiáltozni kezdett: «rácz! rácz!» . . .

Csak a víz egyhangú, csendes moraja felelt s még dühösebben ugatta kutyája a néma Dunát.

A szemhatárról közönyösen tekintett vissza a hold.

Középen II. Rákóczi Ferenc bűvésze. Balról XII—XVIII. századbeli ónedények és konyhaberendezési tárgyak. A hátsó falon XVIII. századbeli fali tükör, körülötte Kassa város régi látképei az 1600—1720. évekbeli. Alattuk 1683-ból való fiókos szekrény. Az üvegszekrényben XVII. századból való majolika- és üvegedények.

RÉSZELET AZ I. SZÁMÚ TEREMBŐL.

A KASSAI RÁKÓCZI EREKLYE-KIÁLLÍTÁS BÓL

A RÁKÓCZI-KIÁLLÍTÁS KÉPEIRŐL.

A kassai Rákóczi-kiállításon jelentékeny számú kurucz-korbéli kép látható, melyek azon idők egyes kimagaslóbb személyiségeit és nevezetesebb eseményeit ábrázolják. E képek legnagyobb része II. Rákóczi Ferenc idejéből való és magyar festő ecsetje alól került ki.

Az irodalom-kezdő fejedelem, a kit a «princeps poetarum» melléknévvel tisztelték meg, a festőművészetnek is nemcsak barátja, de avatót ismerője volt.

II. Rákóczi Ferenc udvari festője, a háború alatt, a már európai híró *Mányoky* Ádám volt, a ki nagy tiszteletben és fejedelmi jutalmazásban részesült. Rákóczi ezenkívül még *Bogdán* Jakab kassai festővel is dolgoztatott, a kinek egy tokaji szőlőt ajándékozott, továbbá *Mindszenti* Mihály egri és egy *Mediczky* László nevű lengyel festővel. Rákóczi művészetszeretete és műértelmére igen jellemző, a mit egyik tábornoka, a rajongó vallásos vitéz gróf Forgách Simon ír róla: hogy a fejedelem nem jó pápista, mert ha egyszer-mászor szent képet lát, a helyett, hogy áhitattal imádná, előbb meg szokta kritizálni: ki írta (festette), miképpen írta és ki micsodás...

Lapunk bemutatja már II. Rákóczi Ferenc képét *Mányoky*tól színnyomatban, úgyszintén múlt heti számában a fejedelem egy másik arcképét ugyancsak *Mányoky*tól. Ez alkalommal több képet is bemutatunk, melyeknek eredetije a kassai Rákóczi-kiállításon láthatók. E képekről dr. *Szendrei* János a következőket írja lapunknak:

I. Rákóczi Ferenc arcképe Kupeczky Jánostól.

A kuruczvilág alakjainak egyik leghivatottabb művészi ábrázolója *Kupeczky* János, a ki bár nagyjából külföldön élt, maga is magyar, mert Bazinban született 1667-ben (meghalt Nürnbergben 1740-ben). *Kupeczky* 22 évig élt Rómában, művészetén tehát nagyon meglátászik az olasz hatás, de talán még ennél is jobban a Rembrandt művészetének befolyása.

Arcképtanulmányaiiban ő is előszeretettel foglalkozott a festői öltözött marconza magyarokkal. Egyik ilyen nagyrészt festménye az, mely Rákóczi Ferenc atyját, I. Rákóczi Feren-

czet ábrázolja. Ezt *Westermeyer*nek az országos történelmi arcképcsarnokban levő metszete után mutatjuk be. A választott erdélyi fejedelmet a művész, mint hadvezért pánczélosan ábrázolja, a mint kardját éppen kihúzni készül.

Kupeczky másik képe a XVII-ik század jellegzetes magyar viseletében ismét előkelő vitézt mutat be, kinek kezében csákányfokos van, a kor szokásához képest, szintén vezértiszti jelvény. Ha az előző képpel összehasonlítjuk, valószínűleg tetszik, hogy ez is I. Rákóczi Ferenc arcképe.

Rákóczi Ferenc két fiának gyermekkori arcképe.

Sokan *Mányoky*nak tulajdonítják Rákóczi két fiának báró *Radvánszky* Béla birtokában levő két gyermekkori arcképét is. A rajz finomsága, az egyéniség megkapó volta s a többszöri restaurálás ellenére is felismerhető művészi színészés ó reá vallanak.

A szerencsétlen gyermekek, kik atyjuk és anyjuk szépségét egyaránt örökölni látszottak, csaknem ikreknek tűnnek fel, mert hiszen különben is csak egy év korkülönbség volt közöttük.

Rákóczi első fia, kit — mivel keresztapja *Lipót* császár volt, — *Lipótnak* kereszteltek, négy éves korában elhunyt. Ugyancsak eszemű korában hunyt el Rákóczi *Charlotte* nevű leánya is. Két megmaradt fiát a bécsi udvar elszakította tőle, úgy hogy alig látta őket életében. Jelentéktelen szerep után, csupán nagy-névű atyjuk emlékeért emlegetve tűntek el a történelem színpadáról s velük kihalt dicső nemzetségük férfiága. A két bájos gyermek arca a kor divatja szerint szintén pánczélosan öltöztetve, kellemesen emlékeztet vissza a hős apára.

Rákóczi Julianna arcképe.

Rákóczi nővére, *Julianna*, született 1672-ben s meghalt 1717-ben. Gróf *Aspremont* *Beckheim* *Ferdinánd* Róbert altábornagy neje volt. Arcképe, leszármazói révén, a gróf *Erdődy* és *Károlyi* családoknál maradt meg a gyepű-füzesi kastély család képtárában s jelenleg gróf *Erdődy* *György* tulajdona.

E kép a hercegnőt a kor divatjához képest antik vértében, talán éppen mint *Dianát* ábrázolja hermelenes paláttal. E képet is *Mányoky* művészi keze tartanunk. Tudjuk, hogy a Rákóczi család fejedelméi voltak, hogy az ő támogatókai tanultak *Hollandiában* is. Természetes, hogy a család tagjait ő örököltette meg.

EGY MAGYAR PÁP LEVELEI XIII. LEO PÁPA MEGVÁLASZTÁSÁRÓL.

A IX. Pius pápa halála után tartott konklavében tudvalevőleg két magyar bíbornok vett részt, *Simor* János hercegegrímás és *Mihalovich* József zágrábi bíbornok-érsek. *Simor* primás, mint konklavistáját egyebek közt *Maszlághy* *Ferenc* akkori hercegegrímási levéltárost, jelenleg esztergomi kanonokot, jeles egyházi írótté magát. *Maszlághy* visszatérte után római tapasztalatait hosszabb cikksorozattal írta le. Leírásai kiváló érdekességűek nemcsak azért, mert közvetlen tapasztalat alapján vannak írva, hanem azért is, mert a szerző igen élénk megfigyeléssel nézte a szeme előtt lefolyt nevezetes eseményeket s benyomásairól élénk előadásban ad számot. A mostani római események alkalmából érdekesnek tartjuk az 1878-iki pápaválasztás egyik jeles magyar tanújának közléseiből a következő részleteket fölleveníteni:

A konklave első napjának estéjén, midőn minden elcsendesült, még egyszer lementem a sötét csarnokokon át a sixtusi kápolnába. Zárva találtam. A közel lévő *Paolinából* gyér világosság hatolt elő a sala regiába. Oda irányzám tehát lépteimet, azon reményben, hogy ott senkit sem találok. Midőn beléptem a félhomályú kápolnába, jobbra, balra térdelő alakokat láttam. A *Paolina*-kápolnában volt az oltári szentség.

Meghúztam magamat közel az ajtóhoz. Néma csönd volt. A kik ott voltak, — imádkoztak. Az oltár előtt levő örökfény lángja néha fellobogott s fényt vetett a térdelőkre. Egy ily pillanatban felvetém tekintetemet s nem messze tőlem egy sötét, térdelő alakot pillanték meg, ki meghajoltan, kezét mellén összetéve, modulatlanul térdelt ott. A lámpa fénye egy percére megvilágította arcát. Rátékiték.

Pecci bíbornok volt.

A XIII. Leo megválasztásának körülményeiről ezeket írja *Maszlághy*:

Az első választás február 19-ikén a következőleg folyt le.

A szentmise elmondása után *di Pietro* bíbornok dékán rövid beszédet tartott a bíboros testülethez. Azután minden bíbornok elfoglalta helyét s megkezdődött a szavazás. A szavazatok beadattak annak rendje szerint s a szavazatvizsgálók megkezdtek működésüket. Kitént ekkor, hogy az egyik szavazatszédulát bíbornoki czimerrel ellátott nyomóval pecsételték le, a mi a szabályokba ütközik. Ezen körülmény az egész szavazás érvénye fölött kérdést támasztott. A kérdés az vala, vajjon ezen szavazat következtében az egész eredmény megsemmisíthetők-e vagy elfogadassák a választás érvényesnek. A vitát elvégre *Simor* János bíbornok és Magyarország hercegegrímási döntötte el, kinek ídítványára a bíboros testület megegyezett abban: «hogy a jelen választás a felfedezett formahiba alapján nem tekintetik egyébként próbaválasztásnak, melyből a bíboros testület irányadó ismeretet szerezhet arról, ki felé irányul a választók többsége»...

A délután tartott tulajdonképeni első választáson *Pecci* bíbornok már 34 szavazatot kapott, tehát csak hét szavazata hiányzott arra, hogy pápává választassék.

... Igen alapos volt a számítás, hogy a pápa megválasztása már holnap (február 20-án) meg fog történni. Azért a bíboros-testület *Simeoni* bíbornokot, a Vatikán praefectusát megbízta, hogy a megválasztandó pápa számára ideiglenes helyiséget készítsen elő. Az e célra kijelölt helyiség éppen *Pecci* bíbornok konklavéi lakása alatt volt. A jár-keelő közművek, kárpitosok, szolgák késő éjjel új zajt ütöttek az alsó helyiségben, hogy a lelki izalmaktól elbágyadt s kimerült *Pecci* bíbornok nem volt képes álomra hunyni szemét. Elcserelette szobáját konklavistájával, utóbb szolgájának szék kamarájába vonult, de a zaj oda is elhatolt. Hozzájárult csúszos fogfájása, mely a kimerültségtől ellankadt bíbornokot az üdülés minden lehetőségétől megfosztotta. Gyötrelmes éj vala ez minden tekintetben, s tán hozzá lehetne tenni,

hogy alig volt pápa, ki megválasztásának előestéjét ily körülmények között lett volna kénytelen eltölteni. Természetes volt tehát *Pecci* bíbornok kimerültsége, mely a következő napon oly feltűnően nyilatkozott.

Másnap, 1878 február 20-án volt a tulajdonképeni választás. A választási helyiségbe a magyar konklavista természetesen nem juthatott be, mert oda csak bíbornokoknak van belépési joga. Annál közvetlenebb hatású *Maszlághy* leírásának az a része, melyben a választás eredményének köztudomásra jutásáról ad számot:

A nagy napon déltájban a sixtusi kápolna ajtajánál foglaltam helyet. Az ajtó két szárnyú s majdnem két öl magas. Nagy kulcslyuka van még a régi divat szerint. Nem tagadom, — mert ily esetben a kíváncsiságnak tűrhető oka van, — minden pillanatban betekinték e parányi nyíláson. De a sixtusi kápolna márványfalazatánál sötét ibolyaszín szövétfüggöny volt leeresztve, tehát a választás színhelyére látni nem lehetett. Nyugodtan várakoztam, midőn egyszerre a sixtusi kápolna ajtaján belülről zörgetés lőn hallható. Az ajtónálló, ki a terem végén egy fapadon ásitozott, rögtön előugrott s felnyitá az ajtót.

Pelegrini bíbornok lépett ki az ajtón. Arczán rejtett izgalom és öröm nyilatkozott; a főszertartásmestert hivatá.

Míg az előkerült, egyszerre lassú zúgás támadt a sala regia és duacélban levő papok között; tömegesen kezdtek tódulni a sixtusi kápolna ajtaja felé. Minden arczón a meglepetés, félelem és remény tükrözőtt. E szokatlan hívás jelenthet valamit — mondták. Nyugtalanul álltunk ott, — mindenki az ajtóhoz törekedett, a mi ugyan kevésnek sikerült. Magam nem győztem eléggé áldani elővigyázatomat, hogy már eleve elfoglaltam az első helyet. Míg így izgalom és várakozás között ott álltunk, a kápolna ajtaja újra megnyílt s a szertartásmester *Pecci* bíbornok konklavistáját hivatá.

Az izgalom nőttön-nőtt. «Van pápánk!» — kiáltá az egyik. «Nem, *Pecci* bíbornok gyöngékedik!» — szólt a másik. Lázas nyugtalanság fogott el mindenkit. Magam is úgy éreztem, mintha hideg, meleg egymással vegyest futna végig tagjaimon.

Alig tíz perczig voltunk így, midőn az ajtó újra megnyílt s ha nem csalódom, *Howard* bíbornok hajolt ki rajta s csak ezen egyetlen szót mondá:

— *Leone!*

«*Leo!* XIII. *Leo*. Van pápánk. Éljen!» — egy pillanat alatt vad zajongás támadt. A jelen voltak némelyike a csarnokba futott föl, fhangon kiáltva: «*Megvan a pápa. XIII. Leo!*» Minden szemközt jövőt ezzel állítottak meg. Így nem csoda, ha néhány perc alatt mint futó tűz elterjedt a hír az egész Vatikánban s annak összes lakói mind a sala regia felé tödültek. A lázas öröm perczről-perczre nőtt. A tolongás a sixtusi kápolna ajtaja előtt oly nagy volt, hogy szerencsétlenségtől lehetett tartani. A kápolna ajtónálloja, egy idősebb világi úr, közvetlen mellettem állva, elfoglalta a legirigylendőbb helyet a kulcslyuk előtt. Koronként megfordult s a látottakat közölte velünk. «*Most öltöztetik!*» — mondá. — *Most* az oltár elé lép. Már leült s fogadja a bíbornokok hódolatát.» Minden egyes mondat csak növelte a lelkesedést.

Az alatt, míg ezek történtek, a *Paolina*-kápolna melletti befalazott ajtó, mely a Szent Péter-bazilikának folyosójára vezet, két kömve nagy robajjal szétbontotta, de alig törtek rajta embermagasságnyi nyílást, már is megnyílt a sixtusi kápolna ajtaja s azon elől *monsignore* *Cataldi* a keresztelit kezében, utána pedig az öreg *Caterini* bíbornok léptek elő s egyenesen a folyosóra vezető nyíláshoz tartottak. A konklavisták seregében tödültek oda. Egy részük a kisérrettel ment, hogy tanúja legyen az új pápa neve kihirdetésének. Attól tartva, hogy helyemet visszajövet el nem foglalhatom, nem mentem velük.

Caterini bíbornok a kisérrettel belépett a folyosóra s annak a bazilika belsejébe nyíló erkélyen megállapodván, néhány percznyi szünet után, miálta a Szent Péter-téren levő néptömeg seregében indult a templomba, elmondá a nagyjelentőségű szavakat:

«*Nagy örömet jelentek nektek! Van már pápánk, főtisztelendő és főméltóságú Pecci*

RÁKÓCZI
EREKLYE-KIÁLLÍTÁS
1903. JULIUS 26.
SZEPTEMBER 20. KASSÁN

A KASSAI RÁKÓCZI EREKLYE-KIÁLLÍTÁS PLAKÁTJA.

Joachim bíbornok úr, ki a XIII. *Leo* nevet vette fel.»

A Szent Péter-téren alig volt néhány száz ember; bent a bazilikában még kevesebb. De az imént mondott szavak villámgyorsasággal jártak be a várost. Nem telt bele egy óra s ezrekre menő sürű embertömeg lepte el a teret; a legtöbben a templomba tödültek be. Kevéssel előbb megkondultak Róma összes harangjai.

Alig hogy *Caterini* bíbornok visszatért s a sixtusi kápolnába belépett, csakhamar a kápolna ajtajának mindkét szárnya megnyílt s kilépett azon — az új pápa.

E pillanatban én álltam hozzá legközelebb, ki helyemről nem tágitottam s a mint kilépett, térdeltem fogadtam, legelsőül én csókoltam meg kezét.

Nagyszerű, lélekemelő volt a pillanat. A pápa hóféhr talárban volt, melynek hátsó része hosszú szárnyban, mintegy habtenger úszott utána; vállairól a sötét meggyzsin bársony hattyúprémes moretta s drágakövektől ragyogó arannyal himzett gazdag stóla lógott alá. Arcza majdnem oly fehér volt, mint ruhája s pillái alatt még most is könnyek ragyogtak. Fejedelmi benyomást tett megjelenése. Első pillanatra úgy tűnt fel, mintha egy soha nem látott új alak állana előttünk; én is alig ismertem rá, midőn mosolygva, szeliden rám tekintett s egy pillanatra megállapodott. Magas termetű, fejedelmi tekintete minden szemlélőt egyszerre elbűvölt.

RÓMA A PÁPA HALÁLAKOR.

Róma, július 24.

Hetek, sőt hónapok óta az örök város felé van szegezve a mívelt világ tekintete. A katolikus egyház feje, XIII. *Leo* pápa, a ki egy negyedszázadnál hosszabb ideig viselte a pápai tiarát, hetek óta vívódott a halállal, mely utóljára diadalmaskodott rajta is. Betegsége, szenvedése és halála egyaránt érdekelte az egész emberiséget, mely mohón leste a római híreket. A vatikáni és a római sajtóirodák szinte páratlan bőséggel és gyorsasággal árasztották el a világsajtót a pápára vonatkozó jelentésekkel és hírekkel.

Ez a túlfokozott érdeklődés azonban csak a külföldön nyilvánult. Róma maga ezek alatt a nagy napok alatt szokatlanul csendes volt.

A pápa halálát követő napon érkeztem Rómába. Arra voltam elkészülve, hogy Róma fenekestől föl van forgatva és a gázás majd oly imponáns módon nyilatkozik meg, mint például nálunk *Kossuth* *Lajos* halála idején. Legnagyobb meglepetésemre a gázásnak nem volt se híre, se hamva. Sem Szent Péter-templomán, sem *Rómának* többi négyezer templomán nem lengett egyetlen fekete zászló sem. A fényes üzletek mind nyitva voltak, csak a pápai udvar szállítói csukták be boltjaikat, üzletük ajtajára kifüggesztve a gyászkeretes czédulát, melyre ez volt írva: «*Chiuso, lutto cattolico.*» (Zárva, katolikus gázás.) Ezzel a czédulával

XIII. LEO PÁPA ELSŐ RAVATALA A Vatikánban.

Fényképezés után.

mutatták ki a gyászt Olaszország legtöbb városában.

Róma utcáin és mulatóhelyein pezsgő élet uralkodott. A Via Nazionale, a Corso Umberto és Vittorio Emanuele kávéházai és egyéb szórakozó helyei telve voltak, még pedig nemcsak idegenekkel, hanem telvén rómaiakkal is. Idegen egyáltalán oly kevés volt a városban, hogy az előkelőbb szállókat, melyeket nyárára be szoktak zárni, ki sem kellett nyitni.

A gyászt két dolog sejtette mindössze az említett gyászkeretes czédulákon kívül. A sok falragasz, melyben a különböző testületek és főleg a munkások elbúcsúztatták a bős, jóságos és becsületes pápát. A másik a tömérdek emléktárgy és képes levelezőlap, mely a pápa halála alkalmából készült. XIII. Leo pápa életének nincsen egyetlen fázisa, melyet képen, szoborban, albumban és egyéb emléktárgyban meg ne örökítettek volna. Igen sok alkalmi újság és emléklap növelte az emléktárgyak tarkaságát.

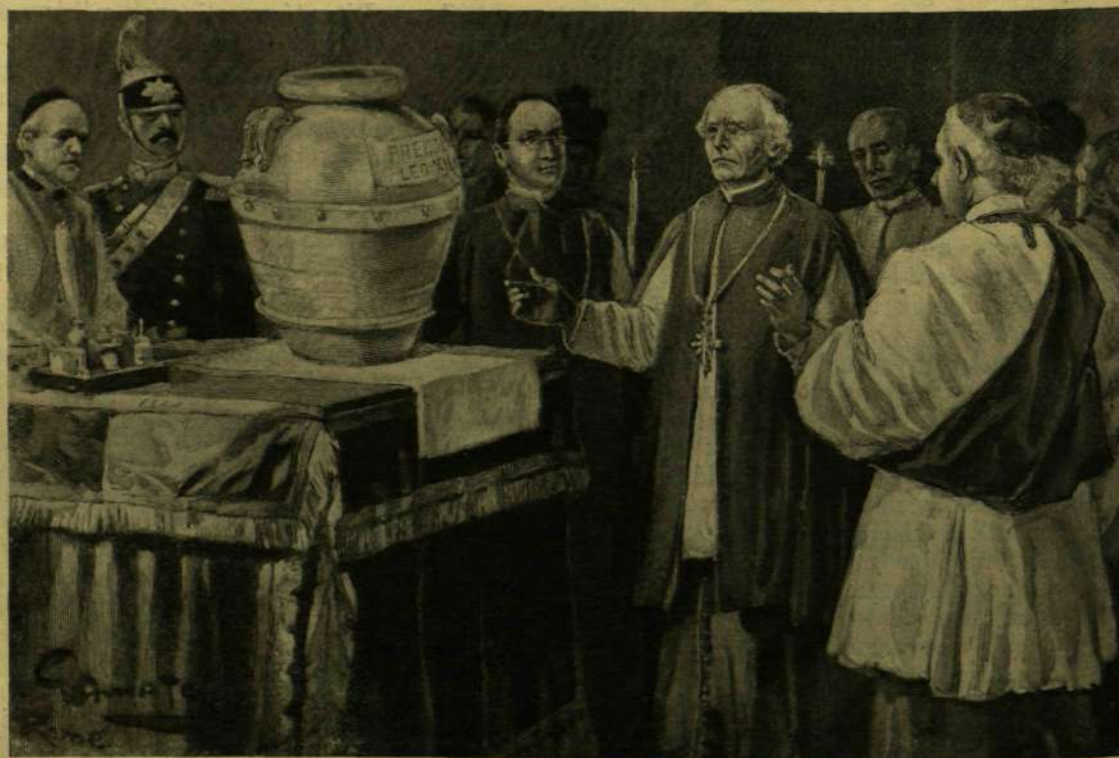
A harmadik dolog nem annyira gyászra, mint inkább veszedelmre emlékeztette a magyar fület, tudniillik a harangozás, mely a római templomok tornyaiból hangzott. Nem annyira harangozás volt ez, mint inkább a harangok félrevere. Úgy kongatták órákon át a harangokat, mint nálunk faluhelyen, ha tűzveszedelem van.

Csak a pápa halála utáni negyedik napon bontakozott ki a gyász s nyilvánult a részvét imponáns módon: aznap, a mikor XIII. Leo pápa holttestét a Szent Péter-templom Sacramento-kápolnájában közszemlére állították ki. A hatalmas templom és a Vatikán környéke katonailag megszállott területre hasonlított. A téren két gyalogos ezred táborozott teljes hadi felszereléssel, ezenkívül a pofoncsapott kalapú karabinierik egész tömege. A Vatikán bejáratát, a lépcsőcsarnokot, a Damasus-udvarát és azt az épületrészt, a hol a boldogult pápa lakosztálya volt, a cifra ruhás svájci gárdisták őrizték.

Az óriási bazilikában, a hol legalább is ötven-ezer ember számára van hely, városi rendőrök és katonák állottak sorfalat, míg a Sacramentokápolnában a pápai nemes testőrség tisztjei állottak diszorséget kármir-piros kabátban, fényes sisakkal és kivont karddal. XIII. Leo pápa ravatala csodálatos ügyességgel volt felállítva a kápolna bezárt nagy rostélyos kapuja mögött. Rézsút, szinte negyvenöt fokos szög alatt volt oda fektetve a pápa, a kinek arcát és alakját a templom távolabbi részeiről is jól lehetett látni. XIII. Leo még halálában is tiszteletet parancsoló alak volt, biborvankoson nyugvó feje ősz fűrtelvel, merész sasorrával, a szenvedésektől megviselt arca jóságos vonásaival.

E ravatalhoz, mely három napig volt kitéve a hívők tiszteletének, mindjárt az első napon elzarándokolt egész Róma. Pap és zarándok, főúr és koldus, katona és polgár, mindenki, a ki Rómában él, búcsút akart venni a szentéletű egyházfejedelemtől. A rómaiak régi ellenséges érzülete a Vatikán iránt fölegedett erre a három napra s helyébe őszinte részvét és érdeklődés lépett. A Szent Péter-templom felé már a kora reggeli órákban rengeteg sokaság özönlött. Rendkívül nagy tömegekben vonult föl a papság. Az olaszországi kolostorok lakói testületileg jelentek meg, érdekes, festői csoportokban. Papok és apácák a legtarkább színvegyülékű egyházi ruhákban járultak az elhunyt pápa elé. És sorjában jöttek Róma polgárai és gyászoló polgárnői, majd a katonák, köztük a szaladó járásukról híres bersaglierik, a kik a Péter-templom mozaik közvetlen is csörtetve szaladtak végig. Ezer-ezer főnyi csoportokban bocsátották be a katonák a résztvevőket, a kik mély meg hatottsággal, térdet hajtva, búcsúztak az öreg pápától.

A világ legnagyobb terén az izzó nap tüze alatt hangyabolyként nyüzsgött a tömeg, egyszerűen utat nyitva egy-egy hintónak, melyből bíboros főpap vagy valamely diploma szallott ki, hogy a svájci testőrök tisztelő sorfala között felvonuljon a Vatikánba.

OREGLIA BIBOROK IMÁT MOND AZ ELŐTT AZ URNA ELŐTT, MELYE A BALZSAMOZÁS UTÁN XIII. LEO PÁPA SZIVÉT HELYEZTÉK.

A lázas érdeklődésnek most ez a komor, nagy épület a középpontja. Rövid pár nap múlva itt ül össze a pápaválasztó konklave és itt dől el, hogy Oreglia, a mostani helyettes pápa, vagy a nagy diplomata Rampolla, az eddigi bíboros államtitkár, vagy talán valaki más lesz-e Szent Péter apostoli székében XIII. Leo utódja.

Dr. Kovács Dénes.

EGYVELEG

* Vasutak Indiában. Az angol kormány Indiában eddigelé 41,723 kilométer hosszú vasutat épített. Ezen óriási kiterjedésű vasúti hálózaton 393 ezer ember van alkalmazva. Ezek közt 14 ezer európai, kik önkéntes zászlóaljokat képeznek s katonai kiképzetésben is részesülnek, hogy lázadás esetén az állomásokat és gépházakat megvédhessék.

* Az amerikai Egyesült-Államok elnöke és alelnöke sohasem utazhatnak együtt egy vonaton. Ez azért van így, nehogy valami vasúti szerencsétlenség esetére az állam mindkét legfőbb hivatalnokát elveszítse.

* Peruban régi szokás tiltja, hogy nők bárkinek temetésén megjelenjenek. A különös szokás okát senki sem ismeri. Az ott lakó keresztények is megtartják e szokást.

* Hajkereskedés. A fehér emberi haját mostanában nagyon keresik és magas árt fizetnek érte. Egy font fehér haj ára 120 korona. Ez onnan van, mivel ezt a színt mesterséges szerekkel nem lehet előállítani. Legolcsóbb a fekete haj, mely Dél-Amerikából óriási mennyiségben kerül a londoni és párisi piacra. Miután az ottani divathölgyek túlnyomó része még akkor is vendéghaját visel, ha magának is elég haja van, az emberhajkereskedés nagyon föllendült.

* Gyors munka. Barrie G. kanadai birtokán a múlt hónap utolsó hetének egyik délutánján három órákor egy búzatáblát lekaszáltak. A kékébe kötött búzát legott a gőzcséplőgépen kicséplték, a gőzmalommal hajtott gépen megrostálták s a falu végén álló gőzmalomba vitték, honnan egy óra alatt mint liszt került ki. Az egész műtét hat órákor véget ért s így alig három órát vett igénybe.

* A szuezi csatorna építésének költségeiről a végelszámolás csak most készült el. A költségeket 576 millió 600 ezer koronára teszik, mely összeg 5 százaléki kamattal évenként 28 millió 980 ezer koronára. Hogy az angol kormány, mely a csatorna-részvényeket az egyiptomi alkirálytól annak idején megvette, ezúttal fényes üzletet csinált, már csak abból is kitűnik, hogy a csatorna a múlt öt év alatt évenként átlag 33 millió koronát jövedelmezett.

* Úgyes czéllövő. Falcomer, a párisi Comédie Française színház tagja ez idő szerint valószínűleg a világ legügyesebb lövője. Kedvenc mutatóványa abból áll, hogy 9, 13, esetleg 18 méter távolságból pisztolyával egy almát Ceti kisasszony fejéről lő. A kisasszony, a ki ugyanazon színház tagja, Falcomer ügyességében annyira bizik, hogy a veszedelmes mutatóványt bármikor is többször egymás után ismételteti.

* Tokióban van a világ összes városai közt a legtöbb fürdő, összesen 800, melyeket naponként 300,000 ember használ.

BÁRÓ BURIÁN ISTVÁN.

A Kállay Benjamin halálával megüresedett közös pénzügyminiszteri tárczára a király báró Burián Istvánt, Ausztria és Magyarország athéni rendkívüli követét és meghatalmazott miniszterét nevezte ki.

E kinevezéssel a méltán gyászolt Kállay helyére oly utód áll, a ki hivatala van arra, hogy sikerrel folytassa azt a művet, melyet nagynevű elődje annyi dicsőséggel kezdett. Ő is a diplomáciából kerül a miniszteri székre, mint egykor Kállay s pályája túlnyomó részét ő is a keleti politika intézésében való részvétellel töltötte. Magyarországon megelégedést kelthet az is, hogy e kiválóan fontos helyet ismét magyar emberrel töltötték be s így a közös miniszteri tárczáknak legalsóbb egyikét ezután is egy kiváló hazánkfia vezeti.

A közös pénzügyminiszteri állásnak Bosnyákország és Hercegovina kormányzása adja meg nagy fontosságát. A bosnyák-hercegovinai országok kormány Szerajevóban székel ugyan; a legfelsőbb vezetés azonban a közös pénzügyminiszteriumban van. Ezért kellett Kállay utódjává olyan magyar államférfiút keresni, a ki első sorban a megszállott tartományok kormányzása tekintetében nyújt teljes biztosítékot. Burián Istvának közel tíz éves működése Szófiában alkalmat nyújtott arra, hogy alaposan megismerje a délszláv népeket, azok jellemét, vágyait s nyelvüket is. Képzettsége és fáradságtalan munkássága segítségével derekasan kihasználta ezt az alkalmat. Nehéz viszonyok között (1886-tól 1895-ig) nemcsak nyomtatékosan és hathatósan képviselte Magyarországot és Ausztria érdekeit a bolgár fejedelemségben, hanem egyszersmind a Balkán-félsziget egyik legkiválóbb ismerője gyanánt hagyta el Szófiát. Jól ismeri Boszniát és Hercegovinát is, a mely tartományokat a kilencvenes években Kállay meghívására kereszttül-kasul beutazott és tanulmányozott. Megvan tehát minden okunk arra a reményre, hogy bosnyák-hercegovinai kormányzásával igazolni fogja a korona bizalmát.

Rajeczi Burián István 1851 január 16-ikán született Pozsonyban, régi magyar nemesi családból, mely Pozsony megyében régi idő óta kiváló szerepet játszik. Atyja évek során kereszttül Pozsony megye alispánja volt; egyik öccse szempezi főszolgabíró. Burián István tanulmányait a keleti akadémiában végezte s ezután mint konzulsági növendék Alexandriába került. 1874-ben Bukarestbe neveztek ki alkonzultnak, a hol ugyanakkor gróf Goluchowski jelenlegi külügyminiszter is működött, mint követ. 1878-ban ugyanolyan minőségben a belgrádi konzulátushoz osztották be, két év múlva pedig Szófiába helyezték át. Ez utóbbi helyen öt biztást meg az ottani diplomáciai ügynökség vezetésével, mely tisztelet másfél évig közmegelégedésre töltötte be. Kiváló szolgálatai elismerésül 1882-ben konzullá s a moszkvai főkonzulátus vezetőjévé nevezték ki. Négy évig maradt Moszkvában s ezalatt bő alkalma nyílt az orosz pánszláv törekvéseket is megismerni,

melyek főfészke éppen Moszkva s melyek összeköttetésben vannak a délszláv mozgalmakkal. 1886 nyarán ismét Szófiába került, a hol csakhamar főkonzullá, majd diplomáciai ügyvivővé lépett elő s az általa betöltött hely fontosságának megfelelően elnyerte a rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter címét. Nehéz időben foglalta el hivatalát, közvetlenül Sándor fejedelem elűzése után. Szófiái hivataloskodása idejére esik Ferdinánd fejedelem megválasztása s uralkodásának jelentékeny része; neki kellett elenyőzni az orosz Kaulbars törekvéseit, a ki Bolgárországot teljesen az orosz befolyásnak igyekezett alávetni. Az egymást követő válságos események közt is, melyek akkor Bulgáriában végbementek, Burián kiváló sikerrel védte meg a reá bízott politikai érdekeket s e mellett dip-

Széleskörű képzettsége mellett kiválóan tapasztaltos, szeretetre méltó modorú diplomata is s e tulajdonságainak szintén jó hasznát veheti új hatáskörében, a hol bő alkalma nyílik azokat a tehetségeit, melyekkel eddig is sok hasznos szolgálatot tett, még nagyobb mértékben érvényesíteni.

Az új miniszterrel érdekes jellemzést közöl egy fiatalok ismerőse, volt iskolatársa.

Már mint a pozsonyi kir. katolikus főgimnázium tanulója is ritka határozott jellemű, erős akaratú ifjú volt. Nagyon szorgalmasan tanult, különösen a történelmet tanulmányozta kedvel. Ha kérdezték, hogy talán a történet tanára akar lenni, azt felelte: «Nem, hanem diplomata». Mikor aztán a keleti akadémiára került, ép oly szorgalommal feküdt neki a tanulmányoknak, különösen a nyelveknek; alig volt még husz éves, tudta már a magyaron kívül a német, francia, angol, olasz, török, arab, perzsa és új-görög nyelveket. Naszr-Eddin perzsa sah kíséretébe, mikor Bécsben járt, Burián, mint a keleti akadémia fiatal hallgatóját osztották be perzsa nyelvismeretei miatt. A sah Bécsből elutazása után Buriánnak is érdemrendet adott; ez volt az első érdemrendje, melyet aztán sok más követett. Később mindenütt, a hol mint diplomata megfordult, úgy beszéltek róla, mint a legderekebb és a legkomolyabb diplomaták egyikéről. A hol működött, az ottani népek nyelvét alaposan megtanulta s bejárta az illető országok minden vidékét, hogy közvetlen információkat szerezhesen; jelentései, melyeket ily tapasztalatai alapján tett, kezdő diplomatáknak mintául szolgálhatnak. Mint szófiái főkonzul visszavonult életet élt s többnyire vagy a miniszteriumok valamelyikében tárgyalt, vagy könyvtárban olvasgatott. Mindig nagy barátja volt a könyveknek, nem riad vissza a legnehezebb olvasmányoktól sem, s a modern német és francia filozófiai munkáknak is alapos ismerője.

A NAPSZÚRÁSRÓL.

Általános és mély részvétet keltett ország szerte az a szerencsétlenség, mely Bileknél július 20-án a komáromi 12-ik gyalogezred katonáit érte, kik közül napszúrás miatt tizenötön meghaltak, számszerűen pedig súlyosan megbetegedtek. A veszedelem gyakorlat közben történt, midőn a Trebinjében állomásozó csapat Bilek felé vonult.

Ezen az útvonalon nem éppen ritkaság, hogy már a reggeli órákban 30–40 fokos meleg van. A vidék kopár, köves, árnyék sehol sincs. Vizet vittek ugyan hordókban a csapattal, de a ropant forróság miatt ez is úgy megmelegedett, hogy élvezhetetlenné vált, szüntűgy, mint az út mentén sziklába véjt ciszternák vize.

A napszúrás különben nemcsak ezen a veszedelmes helyen, hanem sokkal északibb fekvésű s árnyasabb helyeken is gyakori jelenség, így többek közt a legutóbbi években New-Yorkban száznál többen haltak meg napszúrás miatt, valamint Páris, sőt London utcáin is többen estek a napszúrásnak áldozatul.

Hogy mi legyen voltaképp a «napszúrás» — arra nézve lapunk egyik orvos munkatársa a következő ismertetést adja:

A «napszúrás» tulajdonképpen helytelen kifejezés, mert nem csupán a forró nap sugaraknak hatása folytán száraznak az ezen elnevezéssel illetett, sokszor halálos baj, hanem okozhatja ezt általában nagy melegnek behatása a testre; így észlelték pékeknl, kazánfűtőknél, stb. Keletkezéséhez a szervezet gyengesége, nemkülönben a szervezetet gyengítő tényezők (hosszas,

BÁRÓ BURIÁN ISTVÁN, AZ ÚJ KÖZÖS PÉNZÜGYMINISZTER.

A PÁPA HOLTTESTÉNEK ÁTVITELÉ A Vatikánból a Szent Péter-Templomba.

fárasztó gyalogolás, szeszes italok erősebb használata, stb.) tetemes mértékben hozzájárulnak.

A forró napsugarak és általában a nagy meleg hatása folytán a szervezetben több rendbeli elváltozás keletkezhetik, a melyeket összességükben az orvostudomány még nem is ismer eléggé. Az azonban bizonyos, hogy egyrészt az agyban jönnek létre elváltozások, másrészt a testhőmérsék is többnyire erősen fokozódik. A fejet, főleg a tarkót érő nagy meleg befolyása következtében az agyhártyák bővülnék, sőt — bár ritkán — lobosakká lesznek; a nyúltágyban levő, a légzést és a szív működést szabályozó központok eleinte — néha nagyon rövid időre — izgatott állapotba jutnak, majd hűdöttekké válnak. A test hőmérsékének szabályozására szolgáló egyes agyrészeknek megváltozott működése folytán a test hőmérséke néha rendkívül magasra (42° C.) emelkedik; ebben azonban része van már annak is, hogy a testben a hőtermelés ilyenkor rendes, sőt többnyire fokozott (például fárasztó gyaloglás), ezzel szemben pedig a test és a környező levegő közötti csekély hőkülönbség, de talán egyéb okok miatt is, a hőbocsátás csökkent s így a testben megemelkedés jó létre. Az említett kivétel azonban úgy látszik még egyéb elváltozások is keletkeznek a nagy meleg behatására; így például napszúrás folytán elhaltaknál többször észlelték a vér sajátságainak megváltozását is, a minnek szintén lehet szerepe a kóros jelenségek létrehozásában.

A betegség maga többféle módon nyilvánulhat, a szerint, hogy milyen az illető egyén szervezete, továbbá a szerint, hogy a meleg főleg csak a fejt érte-e, vagy pedig az egész testét. Sokszor hirtelen, mintegy villámot sújtva, esnek össze a betegek: a légzés és a szív működés felmondják a szolgálatot a nyúltágyban levő központjuk hűdése folytán. De azért az ilyen esetek nem mindig halálosak, néha már néhány nap alatt helyreáll az egészség. Máskor lappangva kezdődik a betegség: az illető szédül, feje fáj, hányási-nyergere van, esetleg félrebeszél, hőmérséke emelkedik; majd a légzés nehezzé, később hörgővé lesz, az érverés szapora, utóbb szabálytalan, az arc duzzadt, sötétvörös, vagy kékes árnyalatú, a szem feketéje eleinte kicsiny, majd erősen megnagyobbodik, a bőrön vérzéstől eredő foltok keletkeznek, néha az epilepsziásokhoz hasonló görcsök jelentkeznek s a beteg 1—2 nap néha még rövidebb idő alatt meghal. Néha az öntudat tetemes megzavarásával és téveszmékkel jár, olykor az őrjöngés fokozódó állapot fejlődik ki, mely néhány nap alatt megszűnhetik, néha azonban gyógyíthatatlan elmebajba megy át. Nem érdektelen tudni, hogy a napsugarak vagy a nagy meleg okozta ártalom néha csak órák múlva jelentkezik, az illetők sokszor már régen pihennek árnyékban, hűvösebb helyen, vagy pedig éjjeli nyugalomra tértek, a mikor a betegség rajtuk kitör.

A napszúrásból kilábolt betegek többnyire teljesen visszanyerik előbbi egészségüket, néha azonban általános gyengeség, fejfájás, ingerlékenység, az emlékezőtehetőség gyengülése észlelhetők huzamosabb időn át vagy állandóan is. A mi végül a gyógyítást illeti: első feladat természetesen olyan körülmények közé juttatni a beteget, hogy a napsugarak, illetőleg a nagy meleg ne gyakorolhassanak rá továbbra is káros befolyást; azután hideget alkalmazunk (hideg vízzel leöntés, hideg fürdőbe helyezés, jéggel dörzsölés); a fejre, főleg a tarkó tájára, minthogy itt vannak a légzés és a vérkeringés központjai, hideg borogatást rakunk; ha szükséges, a csökkent szív működést fokozzuk erős fekete kávéval, alkoholtartalmú italokkal. Egyébként pedig gondoskodunk róla, hogy a beteg minél előbb orvos kezébe kerüljön, mert csak ez képes a beteg és a betegség egyéniségéhez mérten a további teendőket megállapítani és végezni.

HOGYAN OPERÁLTÁK MEG A PÁPÁT.

Egy orvosi szaktekintélyünk, a kit megkérdeztünk, a következőkben ismertette az elhunyt pápán végzett orvosi műtétet, mely a mellhártyagyulladás folytán a mellkasban meggyült savós izzadmány kiszivattyúzásából állott:

A mellkas csapolása, ha alkalmas pillanat-

A KATONASÁG ÁLTAL MEGSZÁLLOTT SZENT PÉTER-TÉR A PÁPA HALÁLA UTÁN.

ban ejtik meg, enyhítheti a beteg állapotát, véget vehet a lassú felszívódás által okozott láznak, sőt teljes gyógyulást eredményezhet.

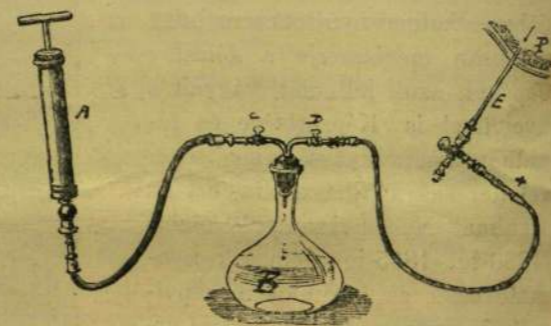
Az operációt többnyire a Potain-féle készülékkel hajtják végre, melynek rajzát itt adjuk. A) nál egy szivattyú van, mely által a B) edényben légiures tér idéztetik elő, melynek szívó hatása folytán a mellüregbe szűrt csövön (ügynevezett szűrőcsap vagy trokár) át a folyadék kiürül.

A beteget félig felültetik, vánkossokkal megtámogatják, karját felemelik, az illető helyet — többnyire oldalt az 5. és 6. borda között — alaposan megtisztítják, majd kokainnal érzéketlenné teszik. Cézlszerű előbb kísérletet tenni Pravaz-féle fecskendővel, vajjon van-e ott csakugyan folyadék meggyűlve, mint a hogy ezt XIII. Leonál is tette Mazzoni és Lapponi. Ha van folyadék, akkor a szűrőcsappal 3—4 centiméter mélyen behatolnak, a D) csapat megfordítják, a mikor is folyadék a B) edénybe ömlik. A folyadék kieresztését időről-időre, ha szükséges, szabályozni kell s e célra a D) csapat időnként elzárni, hogy a beteg megpihessen. Így különösen, ha köhögési rohama jön, vagy ha az érverése gyorsul.

Mihelyt a műtét véget ért, a tüt gyorsan visszahúzzák s a kis nyílást rögtön elzárják kolloidummal.

XIII. Leo pápa esetében az első műtét alkalmával nyolcszáz gramm folyadékot csapoltak le, a mi nem valami nagy mennyiség.

A javulás nem volt tartós. A mellhártya folyadéka újra meggyűlemlt, igen kedvezőtlen jelenségek kíséretében. Ez még további műtétet tett szükségessé, mely alkalommal több mint egy liter folyadék csapoltatott le. Utána ismét jelentékeny megkönnyebbülés következett be. De hiába, a pápa magas életkora nem birt daczolni a további komplikációkkal.

Készülék a mellkas csapolására.

A ZSOLNAI IPARKIÁLLÍTÁS.

Augusztus első napján iparkiállítás nyílik meg Zsolnában, a Felvidék nyugati részének egyik ipari központján. A kassa-oderbergi és magyar állami vasutak nagy forgalmú állomásánál. Gyapjú- és posztó-iparával Trencsénmegye. e

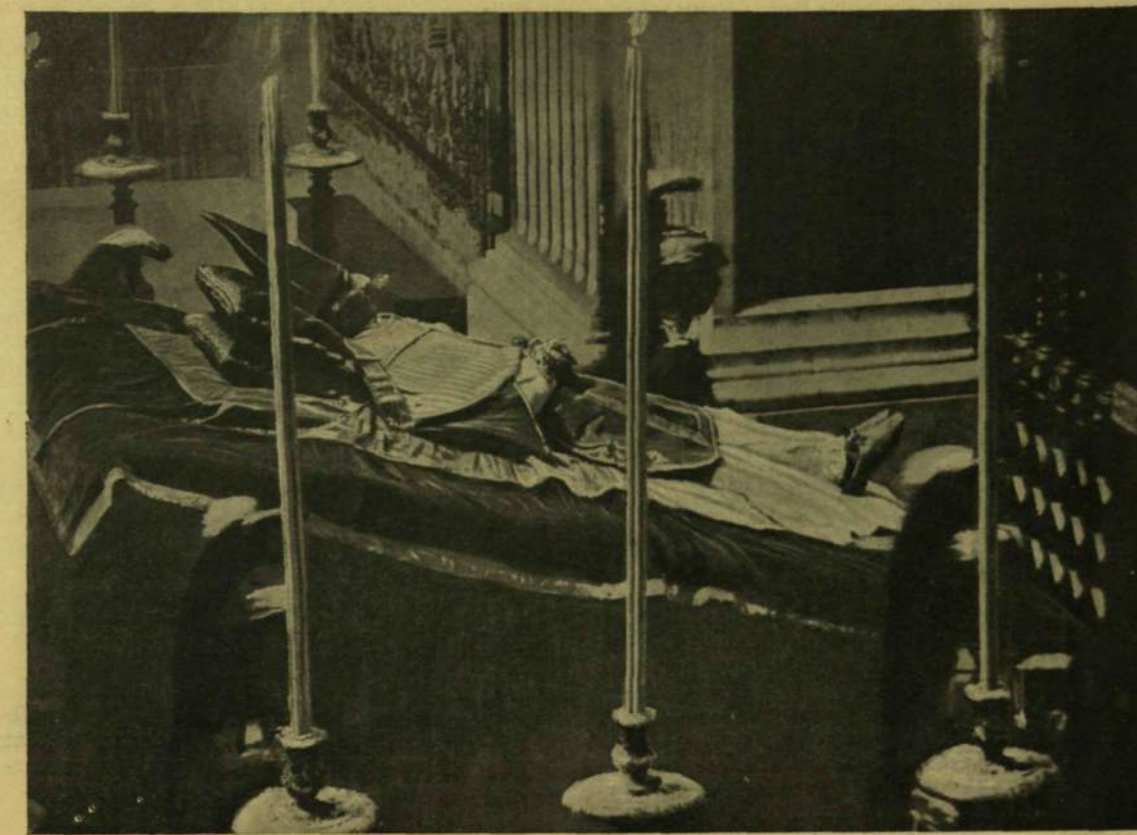
körülbelül 4500 lakosságú nagy községe örventesen gyarapszik.

A Vág partján, árnyas erdők közt rendezték el a kiállítás helyét. Utak, épületek, virágos ágyak már készen voltak, mikor július első napjaiban bekövetkeztek országsszerte a vízáradások. A Vág folyó pusztított legjobban s elöntötte a kiállítás területét. Rendkívüli erőfeszítéssel sikerült csak folszabadtani a kiállítás nagy területét az ár alól és töltésekkel elzárni. Három nap múlva újra szárazon volt az ötven-hatvan teljesen kész épület, iparczikkek pavilonjai, színház, nagy vendéglő, söresarnok, pezsgős pavillonok, sétautak, fasorok, stb. A kiállítás vezetősége lecsapoltatta, visszazsorította a Vág folyó medrébe a kiöntött vizet s aztán emberfeletti munkával kezdett hozzá a javításokhoz s a pusztítások helyrehozásához. A munkaerőt ötszáz emberrel szaporították, a kik éjjel-nappal folyton dolgoztak, hogy az érkező kiállítási tárgyakat átvehessék, elhelyezzék és augusztusra minden kész legyen. E nagy munka alatt Láng Lajos kereskedelmi miniszter is látogatást tett Zsolnában, július 26-án pedig Darányi Ignác földmívelési miniszterrel együtt ment el újra. Megelégedéssel láthaták, hogy a kiállítás gazdag és rendezett van. A kiállítás területe hegyek, fenyvesek, virágok között gyönyörű látvány. A miniszterek Zsolnáról Trencsénbe utaztak, de megígérték, hogy augusztus 1-én újból elmennek a kiállítás megnyitására.

Augusztus elsőjén délelőtt 8 órákor lesz a vendégek fogadása a kassa-oderbergi vasút zsolnai pályaudvarán; 10 órákor fogadja a kereskedelemügyi miniszter a városbába dísztermében a küldötségeket; 11 órákor a kiállítás ünnepélyes megnyitása; déli 1 órákor ebéd a kiállítási vendéglőben; este díszelőadás a kiállítás színházában, tűzijáték, kivilágítás, zene. A kiállítás díszelnöke Ráth Péter udvari tanácsos, a kassa-oderbergi vasút vezérigazgatója; tiszteletbeli elnökei dr. Schwertner Antal alispán, dr. Kovács Gyula királyi tanácsos, Smialowsky Valér országgyűlési képviselő és csetei Herceg Péter; elnöke Rudnay István; igazgatója Grün Gyula. Az ünnepélyen résztvesznek Nyitra, Trencsén, Turóc, Arva és Liptó vármegyék országgyűlési képviselői is.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A magyar ügyvédség. A budapesti ügyvédi kamara 1893-ban elhatározta, hogy a millennium alkalmából megírta s kiadja a magyar ügyvédség történetét. A terv különböző körülmények folytán halasztást és módosulást szenvedett annyiban, a mennyiben az ügyvédség történetét a kellő előmunkálatok hiánya miatt egyelőre nem lehetett pragmatikusan megírni. E helyett a magyar ügyvédség oly monografiájába kezdtek bele, mely az ügyvédi hivatást intézményszerűen ismerteti. A több kötetre terjedő nagyszabású mű több szakiró munkája lesz; most két kötet jelent meg belőle. Az ügyvédi kar czímmel, a budapesti ügyvédi kar egyik jeles tagjának, Králik Lajosnak tollából. A két vas-kötet megismerteti az ügyvédi hivatás alapjait,

XIII. LEO PÁPA A RAVATALON A SZENT PÉTER-TEMPLOM SACRAMENTO-KÁPOLNÁJÁBAN.

tájékoztató rendeltetése fölül, a külföldi államokban való szabályozásáról. Főtárgyának a magyar ügyvédséget tekintve, megismerteti a magyar ügyvéd kötelességeivel, jogaival, azokkal a nehézségekkel, a melyekkel az életben meg kell küzdenie. Felülül az ügyvédi becsület és tekintély feltételeit és a feyelmi jogot; mindezt összehasonlítva alapon írja meg, kiindulva a magyar viszonyokból, de tekintetbe véve a külföldi viszonyokat is. Králik Lajos e művében ugyszólván a magyar ügyvédség etikáját írta meg, alapos jogászai tudással, hivatása iránti lelkes szeretettel, emelkedett szellemben. Kiterjeszkedik a magyar ügyvédséget foglalkoztató néma aktuális kérdésekre is, sokszor mond ítéletet mai állapotainkról, de mindig a jogkereső közönségnek s az ügyvédi állás tekintélyének, hírnevének érdeke mellett tollát. A két kötetet a Franklin-Társulat állította ki izléses díszszel; ára egy-egynek 3 korona.

Adatok a paralysis progressivához Magyarországon. Dr. Hollós István a lipótmézei állami elmegyógyintézet második orvosa, a múlt évben Budapesten megtartott II-ik országos elmeorvosi értekezleten a paralysis progressiváról — agyágyulás — tartott felolvasását, most a fenti czím alatt

ZARÁNDOKLÁS A SZENT PÉTER-TÉREN KERESZTŰL A PÁPA RAVATALÁHOZ.

külön füzetben is kiadta, melyben kimutatja, hogy az elmebajosok közt nálunk aránytalanul több az agyágyulásban szenvedők száma, mint bárhol másutt nyugat Európában. E sajnos jelenség okául pedig azt állítja, hogy nálunk igen sokan nemesek egy-egy sok szellemi munkával járó dologgal foglalkoznak, hanem sok mással is, a mi aztán oly káros befolyással van az agyra.

November. Ez a czíme egy most megjelent novella-gyűjtemény első darabjának, melyet szerzőjük Dankó István kiadott s ugyancsak erről nevezte el kötetét. A novellák, melyek tárgya, részint a mai életből, részint a kurucz világ eseményeiből van merítve, törekvő írora vallanak, a ki a dolgokat derült oldalról szereti tekinteni. A 10 ívre terjedő kötet ára 2 korona.

A főváros nyári színházairól. Így nyáron, mikor a főváros nagyobb színházai — vagy a mint mondani szokták — közsínházai, bezárulnak, a szellős arénákban folyunk tovább az előadások.

A budai oldalon nyáron jut minden este előadás a Krisztinavárosi régi arénában, melyet a német színházak állítottak volt hajdan. Itt évek óta minden nyáron Krecsányi Ignác társulata jelenik meg s a hol már annyi vidéki színházal elpusztult, ő megállja a helyét, a mi nem kis dolog. Társulata még operákat is játszik. Legutóbb az orosz Gorkij nagyhírű életképével, az «Ejjeleli menedékhely»-lyel oly sikeres esték voltak, hogy ezt a darabot társulatával a Népszínházban is bemutatja augusztus 20-ikától szeptember elsőjéig tartó előadásokban. Míg a drámai személyzetet ez foglalja el, a társaság többi tagjai a színházban énekes előadásokat tartanak. — A budaiak eljárhatnának még az ó-budai Kisfaludy-színházba is, de oda az út hiába kövezi városi subvenczió is. A subvenczió elkopik, az út azonban begyöpösödik. — Ide át a pesti oldalra a városi színház gyarmat. Nem említve a kisebb variétészínházakat, az állatkerti nagy czirkuszt, a gyermekvilágban hagyományos népszerűségű Baroccaldi-cirkuszt, három színházban foly az előadás már a délutáni óráktól kezdve. Epen most olvassuk, hogy a Műszínházban már ötvenszer adták az «1111 estendő menyasszonyt». Ávárosi színházban komoly arénája is van. Ez is németnek épült, de Feld igazgatójával és tulajdonosával együtt magyarrá lett a városi nyári színház. A napokban pedig Feld engedélyt kapott, hogy a színház helyén állandó színházat építhessen, a mi jövő nyárig meg is történik. Feld színházában a most szünetelő színház művészei közül is vendégszerpelnek. Most Ujházi Ede, a Nemzeti Színház művészeinek föléptei teszik érdekessé az estéket s az ő közreműködésével került színre július 28-án a németországi szinpadok egyik nagyon kedvelt darabja, a «Heidelbergi diákélet». Valószínűleg sokszor meg is nézik a budapestiek, hogy lássák, milyen darabon mulat egész Németország. Mayer Förster Vilmos a szerzője, egyes német író, a ki a német diákéletből eleven képet rajzolt. A ki nem német, annak bizony idegen világ ez s valami sok ötletet és szellemet sem igen talál benne. De legalább reménykedik, hogy ha a nagy német nemzetet annyira gyönyörködteti a

A ZSOLNAI KIÁLLÍTÁS.

Erdélyi Helység városa.

tősgyökeres német élet a színpadon, majd a magyar színműfűrészt is okulnak belőle. A mese anyja benne, hogy egy fiatal herceg, a ki már letette az érettségi vizsgát, elmegy a heidelbergi egyetemre s ott beleméri a diákéletbe, sőt szerelmes is lesz egy korcsmáros leányába. Eközben meghal az atyja, neki el kell foglalni a trónt. Nehezen felejtí a vig életet s még egyszer Hiedelbergbe utazik. De akkor már nem a vig deák pajtasokat találja, azok feszesen tisztelnek előtte, az asztalnál is szertartásos komolysággal ülnek. A herceg számára nincs már itt többé vidám élet. Érzékenyen elbűcsűzik kedvesétől s megy haza uralkodni és rangjához illő házasságra. A diákélet társasága és néhány szerep tartja elvenségben a színpadot. Ujházi az öreg nevelő szerepében az előadás főérdekessége, Étsi Emiliával együtt.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Nemzeti Múzeum évi jelentése. A Nemzeti Múzeum most adta ki az 1902. évről szóló hivatalos jelentését. A pontosan szerkesztett évkönyv mindenek előtt a múzeum szerves fejlődésének jubileuma alkalmából rendezett ünnepélyekről emlékezik meg, aztán érdekes adatokban tünteti fel a múzeum folytonos gyarapodását.

Még harmincz év előtt, 1872-ben, 21 tisztviselője és 11 szolgálója volt a múzeumnak, most 45 tisztviselője és 30 szolgálója van. Az intézet rendes javadalmi 172,000 koronáról 438,000 koronára emelkedett. A múzeum egyik legnagyobb büszkesége a hatalmas *Szechenyi Országos Könyvtár*, melyet tudósok nagy számban vesznek igénybe s mely az utolsó évben 133,515 kötetet gyarapodott. Az *érem- és régiségtár* gyarapodása különösen figyelemre méltó. E gyarapodásban nagy része van a 2832 darabból álló *Delhaes-gyűjteménynek*. Az *állattani gyűjtemények* 37,410 tárggyal szaporodtak. Az *ásvány- és őslénytár* gyarapodásában kiemelendő a *Semsey Andor* ajándékozta 767, különféle országokból származó ásvány. Ezenkívül 326 ásvány birtokába jutott a tár. A *meteorit-gyűjtemény* 35 darabbal szaporodott. A *növénytárban* a már feldolgozott s részben még feldolgozandó növények olyan helyre kerültek, a hol bármikor s a legrovidebb idő alatt könnyen ki lehet keresni a kutatóknak a szükséges anyagot. A *képtár* az elmúlt évben alig gyarapodott, a minek az a magyarázata, hogy a vásárlások és adományozások a nem sokára megnyíló *Szépművészeti Múzeum* számára történnek, melybe a Nemzeti Múzeum képtára is beolvad. A *néprajzi tár* gyarapodása is jelentékeny. Gróf *Festetics Rudolf* becses néprajzi gyűjteményét, dr. *Herrmann Antal* pedig 3000 kötetből álló *szak-könyvtárát* ajándékozta a tárnak.

Egy iskola negyedszázados jubileuma. A Kolozsvári Kereskedelmi Akadémia a most mult tanévvél fejezte be fennállása huszonötödik évét. Az iskola értesítőjében *Kiss Sándor* igazgató emlékezik meg az intézet negyedszázados múltjáról és jelenlegi helyzetéről. A Kolozsvári Kereskedelmi Akadémiának 25 éves fennállása alatt 4658 tanulója volt, a kolozsvári intézet volt az első kereskedelmi iskola az országban, a mely internátust teremtett meg. Ez internátusnak 16 évi fennállása óta 1461 tagja volt. Az intézet a maga erejéből indult meg és egy negyedszázad alatt ingatlanokban, különböző alapokban félmillió koronánál nagyobb vagyont szerzett. Az intézetnek jelenleg 41 tanára van és az elmúlt évben nyílt meg a Kolozsvári Kereskedelmi Akadémia főiskolai tagozata, az ország második keres-

kedelmi főiskolája. A főiskolai tagozatra rendes hallgatóknak középiskolát, vagy kereskedelmi iskolát végzett ifjakat vesznek föl, czélja az, hogy magasabb rendű közgazdasági kiképzést nyújtson.

MI UJSÁG?

Izgalmak a képviselőházban. Julius 29-ikén délelőtti 10 órakor nyílt meg a képviselőház ülése és tartott Julius 30-ikának éjfélen túl is egy óráig. Nyílt ülés, zárt ülés, nagy izgalmak között egymást váltogatta. Előre tudni lehetett, hogy vihar lesz, mert híre járt, hogy a miniszterelnök indítványt tesz a napirend megváltoztatására, oly értelemben, hogy szakíttassék meg a kormány programja fölötti vita s térjenek át az indemnitásról szóló törvényjavaslat tárgyalására. Ez meg is történt, de más egyéb is történt viharos jelenetek kíséretében.

Az ülés kezdetén a függetlenségi pártból fölállt *Pap Zoltán* és tizezer koronát tett le a Ház asztalára s elmondta, hogy ezzel akarta megvesztegetni valaki azért, ha felhagy az obstrukcióval, és vagy egy hétre elutazik a fővárosból. «Ki adta a pénzt?» zúgott minden oldalról. *Pap Zoltán*, miután ezt nemcsak a szabadelpártiak, hanem saját pártfelei is követelték, megnevezte, hogy *Dienes Márton*, volt függetlenségi képviselő volt, ki hosszabb ideig a párt egyik lapját is szerkesztette. Ezután *Lovász Márton*, a «Magyarország» szerkesztője mondta el, hogy a lap kiadóhivatalának főnökénél egy más valaki tudakolta, vajjon a lap 30,000 koronáért abba hagyná-e az obstrukció pártolását vagy legalább hajlandó-e mérsékelni a hangját. Ez az ajánlattevő *Singer Artur* volt, egy krajczáros német újság szerkesztője. E jelentésekre általános volt a fölháborodás, a Ház hangulata egyszerre nagyon izgatott lett. A függetlenségi pártból indítványozták, hogy a vesztegetési kísérletek megvizsgálására a Ház küldjön ki tizenöt tagú parlamenti bizottságot. Gróf *Khuen-Héderváry* miniszterelnök kijelentette, hogy ez indítványhoz a maga részéről is hozzájárul. *Tallian* elnök kimondván a határozatot, rövid időre felfüggesztette az ülést. A tíz percznyi szünet után következett az ülésnek másik, még izgalmasabb és viharosabb része. A miniszterelnök felállt s azt mondta, hogy az országnak elsősorú érdeke véget vetni a törvényen kívüli állapotnak. A mint emnyit mondott, az ellenzéki padokról süketítő zaj támadt. Tudták, mit akar indítványozni. Nem folytathatta beszédét és az ülést föl kellett függeszteni. De mikor újra megnyílt, a miniszterelnök akkor sem tudott szóhoz jutni. Ekkor egy írást adott át a terembiztosnak, hogy vigye föl az elnökhöz. A mi most következett, a magyar parlamentben példátlan. Az ellenzék kitűdült a középbe, többen pedig felrohantak az elnöki emelvényre. Az elnök *Szöts Pál* jegyzőnek adta át a miniszterelnök indítványát felolvasás végett. Az elnöki emelvényen tolongás, dulakodás támadt, az írást szét akarták tépni. *Szöts Pál* hirtelen átadta báró *Felitzsch* Arturnak, a kinek kezéből *Fáy István* ki akarta venni az íratot, melyet a tolongásban aztán széttéptek. Eközben némelyek *Tallian* elnököt heves szavakkal illették. A terem közepén is a legzajosabb jelenetek és összeszóvalkozások folytak le. (Ennek következtében másnap *Borbély György* és *Molnár Jenő* pisztolypárbajt is vívtak, de egyik sem sebesült meg.) A harsogó lármában, általános felfordulásban a tanácskozást folytatni nem lehetett s az ülést újra felfüggesztették. A vihar azért tovább tartott. Félóra múlva nyílt meg ismét az ülés. *Tallian* elnök bejelentette az elnöki tekintély megsértését és az egyik jegyző

megsértését. A Ház megadta a fölhatalmazást, hogy a mentelmi bizottság rögtön összeüljön. Ez meg is történt. Az ellenzék erre zárt ülést kért. Ezen gróf *Apponyi Albert* foglalta el az elnöki széket. Itt előhívták a megvesztegetéseket, jobbról pedig megtámadták az obstrukció féktelenkedéseit. A miniszterelnök elmondta, hogy azért adta be írásban indítványát, mert nem akarták meghallgatni. Már öt óra felé járt, mikor a zárt ülés véget ért. A nyílt ülésben ellenzéki panaszok hangzottak, hogy a mentelmi bizottság több képviselőt megidézett s azok most nem vehetnek részt a tanácskozásban. *Szöts Pál* jegyző elmondta, hogy mi történt az elnöki emelvényen s idézte *Tallian* elnöknek a zajongókhoz intézett szavait: «Ha engem ennek a széknél méltósága nem véd meg, ne védelmezzen meg senki». *Nessi Pál* a megvesztegetési ügyhöz járult egy új esettel: elmondta, hogy *Dienes Márton* megvette egy váltóját, melyet tulajdonosa póról, nyilván abból a czélból, hogy ezáltal rá az obstrukció abbahagyása érdekében nyomást gyakoroljon. Ez esetet is a parlamenti bizottsághoz utasították. Két óra hosszat tartott az ülésnek ez a része. Újabb zárt ülés következett. Ezen a megállapítandó napirendről, a házszabályokról, a nemzeti követelményeknek a hádszeregekben való érvényesítéséről vitakoztak éjfélig. A zárt ülés közben, mely hetedfél óra-
kor kezdődött, meggyújtották a ház villamos lámpáit. Ezúttal először tárgyaltak az új országházban világlámpánál, a sok hatalmas villamos lámpa fényes világlátásban mutatta be a ház üléstermetét, a folyosókat s a többi helyiségeket, a szokatlan kivilágítás sok nézőt vonzott a máskor este komor sötétségű hatalmas palota elé is. *Polonyi Géza* vitatta, hogy a Julius 29-ére összehívott ülés éjféli után nem tarthat. S mivel beszéde közben említet az éjféli — a jövendőért a felelősséget a kormányra hárítja, az egész függetlenségi pártal együtt kivonult a tereméből. Előbb azonban elénekelték a Himmusz első versszakát; alig hogy belekezdtek az énekbe, *Tallian* elnök felfüggesztette az ülést. Végre, jóval éjféli után, elkövetkezett az ülés utolsó része. Azon a függetlenségi párt már nem volt jelen. *Tallian* elnök előadta napirendi indítványát, mely szerint a legközelebbi ülés Julius 31-ikén lesz s a parlamenti bizottság megválasztása után az indemnitást tárgyalják. Az ülés végén, félegykor, gróf *Apponyi Albert* állott föl s hosszabb beszédben azt bizonyította, hogy miniszterelnök indítványának benyújtása és elfogadása minden tekintetben törvényes volt. A Ház elfogadta a napirendi indítványt s az ülés éjféli után egy órakor véget ért.

Julius 30-ikán a képviselőház nem tartott ülést, csak a Ház mentelmi bizottsága gyűlt össze, kihallgatott több képviselőt és tanut, hogy megállapítsa az elnöki emelvényen történtek részleteit. Kihallgatás czéljából több ellenzéki képviselőt meghívtak, de azok egy része nem jelent meg, úgy hogy a tárgyalást föl kellett függeszteni. — A nap folyamán a megvesztegetés homálya is oszladozni kezdett. *Dienes Márton* hirtelen elutazott Bécs felé, tehát a parlamenti bizottság nem hallgathatja ki. Híre terjedt egyszerre, hogy gróf *Szapáry László* fumei kormányzó lemondott állásáról s lemondását már Julius 29-én este bejelentette személyesen a miniszterelnöknek. Gr. *Szapáry László* azt írta, hogy Julius 31-én megjelent hírlapok, hogy a miniszterelnök előtt beismerte, hogy *Dienes* az ő megbízásából járt *Papp Zoltán*nál. Gróf *Szapáry* a parlamenti bizottság előtt meg fog jelenni, hogy a szükséges felvilágosítást megadja.

A Julius 31-iki ülésre is izgatott hangulatban gyűltek össze a képviselők. A napirendre térés előtt hosszú, heves vita folyt a mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítéséről. Napirend előtt szólt föl *Kossuth* Ferenc, a ki a történet hírére a vidékről visszatért a fővárosba. Felszólította a miniszterelnököt, hogy mivel a magyar miniszterelnöknek a gyaru arnyékától is tisztának kell lennie, a miniszterelnöki szék tekintélye érdekében hagyja el állását. Ha a miniszterelnök helyén marad — így fejezte be beszédét *Kossuth*, — ő is kénytelen lesz minden eszközzel küzdeni ellene. Az ellenzék felhangzott közbeszólásokra gróf *Apponyi* elnök megjegyezte, hogy nem szabad előre ítéleteket formálni a kormány ellen. A Ház ezután az elnöknek a kormány hozzájárulásával tett indítványára elhatározta, hogy augusztus 10-ikéig elnapolja üléseit, a míg a kiküldendő parlamenti bizottság minden bejelentendő vesztegetési esetet megvizsgál; a sajtót a bizottság üléseiből kirekesztik, a gyorsírókat azonban beengedik s az általuk készített hiteles följegyzéseket a lapoknak naponként eljuttatják. Ha a bizottság augusztus 10-ike előtt végez, akkor előbb is lesz ülés. Gróf *Khuen-Héderváry* miniszterelnök *Kossuth*nak felelve kijelentette, hogy a bizottság tárgyalásán természetesen ott lesz, helyét azonban el nem hagyja, mert nemcsak önmaga, hanem az ország ellen is vétene, ha most lemondana. E nyilatkozat után a Ház öt percz szünetet tartott s ezután megválasztották a parlamenti bizottság tizenöt tagját s ezzel az ülés véget ért.

XIII. Leo pápát Julius 25-ikén este eltemették ideiglenesen a Péter-templom sekrestyéjének sarkofágjába. Egy évig marad ott s aztán átviszik a lateráni bazilikába, melyet maga választott nyughelyéül. Az ősi szokások szerinti gyászszertartások a halálózást követő tíz napig tartanak, Julius 31-ikéig. Ekkor este a bibornoki testület bevonul a konkla-vába, az új pápa megválasztására. Julius 29-ikén már Rómában volt 62 bibornok, a kiknek megérkezésére számítottak. Odaérkezett *Vaszary* Kólos bibornok hercegprímás is. A bibornoki testület 70 helye közül egy pár üres, nehányat az agg kor, betegség, vagy székhelyük távolsága akadályoz, hogy megjelenjenek. A konkla-ve előkészületei úgy történtek, hogy egy hónapig is eltarthat, de általában az a meggyőződés, hogy rövid lesz s az új pápát hamar megválasztják. A bibornokok Julius 29-ikén tették le az esküt arra, hogy a konkla-veben történő eseményeket titokban tartják.

Oreglia camerlengo (bibornok-kamarás) Julius 30-ikán küldötte szét a bibornokokhoz a latinnyelvű meghívókat, hogy másnap, Julius 31-ikén jelenjenek meg a Vatikánban a szent misén, délután öt órakor pedig violaszínű talárban jöjjenek a kápolnába, a honnan a keresztlél kezében ő, a camerlengo, a konkla-veba fogja vezetni a pápa-választókat. A Sixtus-kápolnát rendezték be a választás helyiségeül. Összesen 64 diszülést állítottak fel, melyek ibolyaszínű szövettel (a gyász színe) vannak bevonva, kivéve *Oreglia* bibornok ülését, a mely zöld bársonnyal van bevonva. Szigorú intézkedések történtek, hogy a konkla-veől semmi hír ki ne szivárogjon. A Vatikánban levő személyzetet is fejenként igazolásra szolgáltatták. A telefondrótokat elvágták. — A Sixtus-kápolnában Julius 30-án tartották az utolsó gyászmisét Leo pápa lelkiüdvéért s 62 bibornok volt jelen. — *Budapecsten* a katolikus templomokban Julius 28-ikán volt a gyász-mise. A budavári Mátyás-templomban összegyűlt a hivatalos világ, a fővárosban időző miniszterek, gróf *Apponyi* képviselőházi elnök, az országgyűlés számos tarja, polgári és katonai hatóságok küldöttei. A misét *Császka György* kalocsai érsek mondta.

Erzsébet királyné szobra *Bárftán*. Bárfta földön, hol néhai Erzsébet királyné hosszabb időt töltött, szobrot állítottak emlékeztetőre. A fölvátás augusztus 16-án lesz és dr. *Bárdossy Jenő* főispán tartja az ünnepi beszédet. A szobrot *Donáth Gyula* készítette.

Az új közös pénzügyminiszter kinevezését a hivatalos lap Julius 29-ikén közölte. Az új miniszter, báró *Burián István*, ugyane napon tette le az esküt a király előtt, *Ischben*. *Burián* csak két hét múlva foglalja el miniszteri helyét, azallat visszatér Athénbe, hogy a görög királynak átadja a követség-től való visszahívó levelet.

Új egyetemi magántanárok. A közoktatásügyi miniszter legújabbán négy tanárnak egyetemi magántanárként képesítését hagyta helyben. Közük van dr. *Cholnoky Jenő*, a kiváló fiatal tudós, a kinek mint geológusnak és geográfusnak nemcsak itthon, hanem a külföldön is ismert a

A közönség megérkezése a kiállítás helyisége elé.

neve a szaktudósok körében. *Khinában* végzett hosszú tanulmányútról írt könyve, továbbá legutóbbi munkája: «A levegő leíró földrajza» általános elismerést kellettek. A «Vasárnapi Ujság» olvasóinak is sok alkalma van találkozni érdekes dolgozataival. *Cholnoky Jenő* budapesti tudományegyetemi földrajzi adjunktusnak a budapesti tudományegyetem bölcsészettudományi karán a leíró földrajzból történt egyetemi magántanárként képesítését erősítette meg a miniszter.

A közoktatásügyi miniszter továbbá dr. *Somló Bódognak*, a nagyváradi kir. jogakadémia rendes tanárának a kolozsvári egyetemen a politikából, dr. *Illyefalvi Vitéz Géza* sárospataki ev. református jogakadémiai tanárnak a kolozsvári egyetemen a magyar közigazgatási jogból s dr. *Pázmány Zoltán*, kecskeméti ev. ref. jogakadémia rendes tanárának a budapesti egyetemen a római jogból egyetemi magántanárként képesítését jóváhagyta és megerősítette.

A kassai Rákóczi-kiállítást nagy érdeklődéssel látogatja a közönség. A városbéli látogatók számát emelik a környékbéli fürdőkből érkezők. Egy 80 főnyi németországi turista társaság, mely a Tátrában időzik, volt az első csoportos látogató, *Hoffer* német kereskedelmi tanácsos vezetése alatt. A látogatók eddigi száma jóval túlhaladja a kétezeret.

A Táttra hegyei közt. A Felvidék a nyáron egyre jobban vonzza a látogatókat. A Táttra bécezeit, völgyeit, erdeit, folyóit, vízeséseit, tavait most már rendezett jó utakon lehet elérni, s lehet élvezni a természet szépségeit. A Kárpát-egylet, különböző tu-

rista osztályok, a kormány és egyes birtokosok évek óta sokat tettek ezért. A nemzetközi hálókoesi-társaság, mely a kincstári birtokokat bére vette, az idén kezdte meg a nagy berendezkedéseket. Nyaraló telepek keletkeznek, különböző igények szerint. Évről-évre emelkedik a Táttrát látogatók száma, az Alföldről, Budapecstről, főleg pedig Poroszországból. A poroszoknak a Táttra az, a mi nyáron általában Svájc szokott lenni. Táttra-Füreden nyaral *Frigyes* főherceg és családja, s naponként nagyobb kirándulást tesznek. Ott nyaral *Seefried Ottó* báróné, királyunk unokája is, férjével.

Kirándulások a Székelyföldre. Az idén örvendetesen föllendült a székelyföld látogatása, a mi különösen a Székely-egyesület és Székely-társaságok marosvásárhelyi irodájának köszönhető, a mely dicseretes buzgalommal rendezi és szervezi a kirándulásokat, egyrészt, hogy a kirándulóknak alkalmas legyen a Székelyföld szépségeit megismerni másrészt, hogy az idegenforgalom könnyítsen a székelység nyomorán.

Augusztusra ismét hat kirándulást terveznek. Négy csoport Marosvásárhelyt, egy Székelyudvarhelyt és egy Szóvátán kezdi meg körútját. A legtöbb látni való: *Borszék-fürdő*, *Tölgyes* (román határ), a *Maros forrása*, *Gyergyószentmiklós*, *Tusnád-fürdő*, *Szent Anna-ot*, *Bálványos-fürdő* (kénbarlang), *Kézdivásárhely*, *Kovácsna-fürdő*, *Sugár-fürdő*, *Brassó*, *Zajzonföld*, *Sinaja* (Románia) királyi nyaraló, *Szováta sósfürdő*, *Parajd sóbánya*, *Koronád-fürdő*, *Szejke-fürdő*, *Homoród-fürdő*. Azonkívül látni fogják a kirándulók a *Maros-*, *Olt-*, *Küküllő-* stb. folyók völgyeit, a keleti Kárpátok és a *Hargita* hegylánczeit, s utaznak váltakozva fenyő-, bükk- és tölgy erdők között. Megfordulnak a Székelyföldön kívül csángó, szász és oláh helyiségekben. A leg-hosszabb út költsége teljes ellátással együtt 109 koronába kerül. Közelebbi fölvilágítással a Székely-társaságok marosvásárhelyi irodája szolgál.

Nemzetközi földregész kongresszus. Julius 24-ikén nyílt meg *Strassburgban* a földregészek tanálval foglalkozó második nemzetközi kongresszus. Ennek czélja az érdekelte államokban egyesületek alapítása a földregészek kikutatása végett. A gyűlésen húsz állam vett részt. A megjelenteket a német birodalom nevében *Elzász-Lotharingia* helytartója, *Hohenlohe-Langenburg* herceg üdvözölte, a ki elvállalta a gyűlés védnökségét. Magyarországot dr. *Kovesigthy Radó* egyetemi tanár képviseli a kultuszminiszter megbízásából. Mint vendég, *Konkoly-Thege Miklós* miniszteri tanácsos, országos képviselő és a meteorológiai intézet igazgatója is ott van.

Alagút Ázsia és Amerika közt. Már sokszor fölmerült az eszme, hogy Éjszak-Amerikát a Behring szoros alatt alagúttal kössék össze a nagy kontinenssel. Most újra beszélnek a tervről. New-Yorkból jön a hír, hogy amerikai, francia és orosz tőkepenészekből álló társaság *Szibéria* és *Alaska* közt vasúti összeköttetést akar létesíteni és e czélból a Behring-szoros alatt építendő alagút tervét el is készítetté. A társaság már meg is kérte a belgyi államtitkárt, hogy vizsgálja meg a tervet. A társaság több tagja azt is kijelentette, hogy az

Dr. Takáts Menyhért jászói prépost megnyitói beszédét mondja a kiállítás épülete előtt.

A KASSAI RÁKÓCZI EREKLYE-KIÁLLÍTÁS MEGNYITÁSA. — Szalmit felvétel után.

oros kormány a vállalat pénzügyi támogatása fejében oly értelmű megengedést kíván kőtni az amerikai kormánnyal, mely szerint a Behring-szoros egy esetleges orosz-amerikai háború esetén semleges pontnak tekintessék.

* Tengeraltali távbeszélő Anglia és Belgium között. Anglia és Belgium közös költségen egy tengeraltali távbeszélő-vonalat rakattak le, mely most a világ leghosszabb távbeszélő-vonala. A vezeték hossza 416 kilométer. Lerakását 1901 szeptember elején kezdték meg, de ez a munka a tengeraltali tévirda sodronya miatt sok nehézséggel járt. A költségek 800 ezer frankra rúgnak, mely összegből 130 ezer frankot Belgium, a többit pedig Anglia fedezte. Jelenleg Anglia legtöbb városa egyenes távbeszélői összeköttetésben van Brüsszel városával. Egy három perczig tartó beszélgetés díja tíz frank.

* Anglia lakosai statisztikai kimutatások szerint oszámára és egyéb lábbelire évenként mintegy 288 millió korona értékű bőrt használnak el.

HALÁLOZÁSOK.

Vértessaljai VÉRTÉSSY SÁNDOR, a budapesti királyi ítélőtábla nyugalmazott elnöke, valóságos belső titkos tanácsos, a Szent István-rend vitéze, meghalt július 28-án 76 éves korában. A magyar bírói karnak egyik kitünősége volt. Betegkedése következtében, miután ötven esztendő teltől a bírói pályán 1901. év elején vált meg díszes állásától és nyugalmába vonult. Arcképét lapunk 1901. évi 9. számában közöltük. Életéből felemlítjük a következőket: Vértessy Sándor 1828-ban szül. Moórón. Bírói pályáját 1850-ben kezdte meg a pesti kerületi főtörvényszéknél. Az alkotmányos korszak beköszöntésével gróf Andrássy Gyula a miniszterelnökséghez osztálytanácsosnak nevezte ki. Jelen volt a suezai csatorna megnyitására a király és gróf Andrássy Gyula kíséretében. Keleti utazása alkalmával hozta haza Konstantinápolyból az Abdul Aziz szultán által visszajánlózkodott első Korvinköveket. 1870-ben bíró lett a semmitlenéknél; 1885-ben a Kuriához tanácselnökké, 1894-ben pedig a budapesti királyi tábla elnökévé nevezték ki s méltóságánál fogva a főrendiháznak is tagja volt. Nagy érdemeiért a király 1870-ben a Szent István-rend kiskeresztjével, az ezredvi kiállítás alkalmával valóságos belső titkos tanácsosi cízzel, a mikor pedig nyugalmába vonult, a Ferencz József-rend nagykeresztjével tüntette ki. Halála hírére a király kabinet-irodája útján részvétét fejezte ki az elhunyt családjának. Vértessy fia közül Géza miniszteri tanácsos a király személye körüli miniszteriumban, Kálmán miniszteri tanácsos a kereskedelmi miniszteriumban, Sándor miniszteri segédtitkár a pénzügyminiszteriumban és Gyula huszárfőhadnagy. Az elhunyt hamvait nagy részét közt július 30-ikán szentelték be budapesti lakásán. A ravatalra sokan küldöttek koszorút, így a budapesti királyi ítélőtábla, a kereskedelmi miniszterium és a király személye körüli miniszterium tisztikara, Wekerle Sándor, gróf Andrássy Gyula és Tivadár, Szalay Péter és mások. A gyászszertartáson az elhunyt fiain és rokonságán kívül ott voltak: Láng Lajos és Plósz Sándor miniszterek, Wekerle Sándor, Hegedűs Sándor, Josipovich Imre, Sárkány József, Bernáth Géza és Popovics Sándor államtitkárok s még sok elkeltség. Beszentelés után a koporsót az elhunyt szülőhelyére, Moórtra vitték, a hol július 31-ikén helyezték örök nyugalomra.

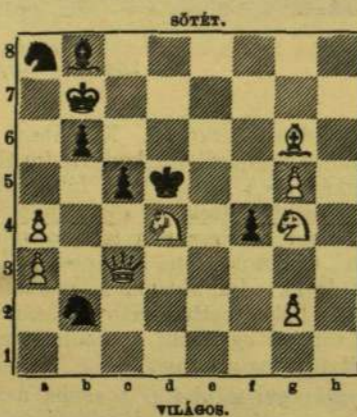
Elhunytak még a közelebbi napokban: Rényy Lőrinc, ki a legöregebb és legéremesebb nyomdászok közül való volt, Aradon 87 éves korában. Mint nyomdatulajdonos és kiadó, egy nagy vidék szellemi életében vett elismerésre méltó részt. Ifjú korában a külföldön tett útjának gazdag tapasztalataival tért haza s Aradon föllállított nyomdájával ápolta az ötvenes években a nemzeti szellemet. Adott ki könyveket, hirlapot. Temetésére összegyűlt Arad város színe-jáva, az aradi 48-as honvédekkel. Fia Réthy László, a Nemzeti Múzeum régiséggyűjtőjének igazgatója és ismert író-gyűjtő. — HÖLZEL MÓR szobrász, a bártafi képfaragó műintézet vezetője, 68 éves korában Bártfán; a gothika díszítő szobrászatban működött, többek közt a kassai, bártafi, máriavölgyi goth stílusú templomok munkálatainál. — KOHLBAUER FERENCZ, az aradi főreáliskola érdemes tanára Buziáson 57 éves korában. Fialat korában több mágnes-családnál volt nevelő s a többi közt Tárr tábornok fiát is ő tanította Olaszországban. — KISS JÓZSEF, nyug. fehérmegyeyi plébános Budapesten, 69-ik évében. — SZILVÁNYI László, a zilahi ref. egyház egyik lelkipásztora 36 éves korában, Zilahon. — GENCSIR SÁNDOR ügyvéd, ref. egyházkerületi algonok, Szilágy-Somlyó városának 20 éven át volt polgármestere. — MORZS GÉZA, nyug. ev. leceumi tanár 56 éves korában, Budapesten. — ID. SZTRILICH GYULA, 48-as honvéd-szemes, földbirtokos, Zombor város volt kapitánya, 80 éves korában Zomborban. — Gyergyóújfalvi

Kovács JÓZSEF ügyvéd, nyug. városi alügyész, 1848-49-iki honvédhadnagy és a honvéd-egylet elnöke, 82 éves korában, Szegeden. — ID. EGGER-NOFFER JÓZSEF, esztergomi gőzhajó szállítási vállalkozó, ifj. Eggenhoffer József képviselő édes atyja, 68 éves korában Sárkány-pusztán és Esztergomban temették el. — AMBRUSZTER KÁROLY, a magyar általános hitelbank érték-osztályának főnöke, 45 éves Budapesten. — FARKAS SÁNDOR, a nagykunmadarasi takarékpénztár vezérigazgatója, Kunmadarason. — DUMA MIHÁLY, takarékpénztári pénztárnok, Marosvásárhelyen, 49 éves korában. — DABASI HALÁSZ VINCEZ, 75 éves korában, Alsó-Dabason. — ROSNER LŐRÖT, budapesti születésű bécsi könyvkereskedő, ki több magyar munkát fordított német nyelvre, 65 éves korában, Bécsben. — PÁLFFY TÓDOR, 92 éves korában, Nagy-Álmáson.

PEJACESEVICH MÁRIA ALVINA grófnő, életének 21-ik esztendejében, Meránban. Halála gyászba borítja a Pejacevich és Telesi grófi családokat. Kolozsváron a családi sírboltba temették el. — NAGY SÁNDORNÉ, szül. Orpanszky Anna, postatiszt neje, 22-ik évében, Szarvason.

SAKKJÁTÉK.

2339. számú feladvány. Möller J.-től.

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

A 2322. számú feladv. megfejtése Bayersdorfer J.-től.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét. 1. Bd7-a7 ... a3-b2 : (a) 1. ... a3-a2 2. Ba7-a2 ... b2-b1 V 2. Ba7-a2 ... d4-d3 3. Ba2-e2 + - t. sz. 3. Ba2-a4 ... t. sz. 4. f2-f4 v. Be2-e4 mat. 4. Ba4-e4 mat.

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Csomonyán: Németh Péter. — Lipótvárrt: Hoffbauer A. — Bakony-Szentlászlón: Szabó János. — Kecskeméten: Balogh Dénes. — Fekertén: Kintzy Róbert. — B.-Kuldn: Lobozsánszky Sz. — Pancsován: A. G. — Diósgyőr-gyártelep: Obholzer K. — A pesti sakk-kör.

Szerkesztői üzenetek.

D. A. A kereskedő és iparizó Angliában is nagyon sokan adják magukat a jogi pályára. Így pl. csak Londonban magában több van 7000 ügyvédnél. — Carrister — a kik közül a legnagyobbbrész épen csak tengődik. Vagy tíz van köztük olyan, a kiknek évi jövelmük fejenként félmillió koronán felül van, vagy százan 100,000-300,000 korona körül keresnek, pár százan 40,000 korona jövedelemre tesznek szert, a többiek aztán többé-kevésbé nehezen élhetnek.

J. F. A vadászmenyét nyakára sokan apró esengőket kötnek, nemcsak azért, hogy így tájékozódhassék az ember: merre jár az üregi nyul, vagy egyéb föld alatt lappangó vad üldözésére bujvíj menyt, hanem azért is, mert a csengő hangjától a lyukakban rejtőző vadak igen félnek s a mint a csöréget meghallják addig csendes tanyájukban, eszevesztetten menekülnek kifelé, a vadász puskaösvé elé. Sokszor volt már rá eset, hogy vadmacska, görény, róka s egyéb nagyobb vad is remélten kimenekült lyukából a csörégre, holott a nélkül bizonyára megölték volna a kis menyétet.

Akáczirivágók. A lírai versekben gyakran felcsillan a tehetség egy-egy jele, csak nem látszik elég érettnek ez a tehetség. Nem tudja eléggé megválogatni, mit érdemes versben megírni, mit nem ha akad is jó ötlete, nem tudja megadni neki az igazi költői formát. A 'évig ballada' a különben alkalmas tárgyat meglehetősen elrontja; nem aknázza ki a történetben rejlő komikus eleveket, a művészi kompozícióra való törekvésnek pedig nyomait is alig mutatja a vers. A derült elbeszélő hangot azonban meglehetősen eltalálja.

Az ismeretlen. Sirt árok. Még mindig sok az egyenlenség verseiben; gondolataim nem bírnak úgy kialakulni, hogy megkapják az olvasó képzeletét. Feltűnően merem a nyelvre, kevés a rhytmusa. A verselés kérdéseim sincs még túl, bizony akad e két versben elég döcögős sor, rossz rím. A struccsói piros virágok. Idegen földön, stb. Szabadulnia kellene az irodalmi reminiscenciáktól,

hogy versei ne csupán olvasmányok visszhangjai legyenek, hanem csukanyan megérezzék rajtuk az érző szív dobogását.

Lehetnek gondtalan gyerek. A verselés ügyes, de a fordítás messze elmarad Byron költői nagyságától. Nem közelítők: Anyám sírján. Mondd anyu! Gyarló kísérletek. — Dalforrás. At a réten. Vágyakozás. A két eredeti vers alig több önképzőkörü próbálkozásnál. A Burns-fordításban épen Burns költői szelleméből nincs semmi. — Ki hitte volna. Hamis hangon énekel: az igazi érzés, költő ajkán, nem kezd ilyen szinfallagosatással, hogy aztán lapos sopánkodással végezze. — Nunus. A mi kevés hangulat van benne, elvész a részletek költőietlenségében s a nyelv szintelensége is segít megmontani hatását.

KÉPTALÁNY.

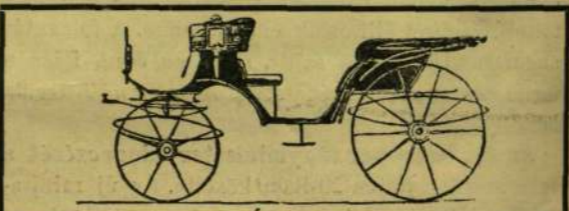

A 20-dik számban közölt képtalány megfejtése: Csak fogyatkozáskor látjuk, mekkora a nap.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

HOGY KARCSUVA... világnak és egyáltalán egész emberiségnek megismerésére, használatára a Püthies Apollo-k szobraitól a szervi működését, általuk az arcvonalaikat és megadják a testnek imet az ügyességét és erőt. Ez a tükör minden esztendőnk ki megakadja örmi karcsa és fiatal alakját. A Püthies Apollo-ka legkényesebb természetű mindeket nemelnek használatnak és nem árthatnak soha az egészségnek. A körülöttük két hónapig tartó gyógyulást könyvebe leletartani és megismeretve teljesen átalakít. (Törvényesen védett védjegy). Egy üveg ára utasulással: K. 6.45 bérmentve; utánvételt K. 6.75. — J. R. 2.210, győgyeszer, 5, Passage Verdeau, Paris, IX.* — Egyedül rakár Ausztria-Magyarország részére: Budapest, Török József, gyógyszerkára, Király-utca, 12.

ZSIGMONDI KÁROLY kosi-gyártó, Budapest, IX., Imre-utca 3, a központi vásárosvannak megítél. Árjegyzékét ingyen és bérmentve küld. Múzeum-körüli rakárát beszüntette. Használt kocsikat beszerel, javításokat elfogad.

Ne küldjük pénzünket külföldre!

Kárjen árjegyzékét

SCHÖNWALD IMRE

órásmeister és ékszergyártó Pécsett, 95. ki ingyen küldi több mint 1500 rajzot tartalmazó képes árjegyzékét bárkinek és minden tőle vásárolt óráért 3 évi irásbeli jótállást vállal. Károsodás kizárva, miután a nem telző tárgyakért a pénz visszaadatik. Kettősfedélű, finom kivitelű valódi ezüst remontor óra 12 kor. Valódi ezüst órák készletek grammja 11 fillér. 9845

Szépség!

Az összes szappitőszereket fölülmulja a

Sirène-Crème.

Artalmatlan szer szepöl, májfolt, bőrhámálás, pörösés, pattanás, bőrtakák, az arczobó vörössége, rovarok csípése és általában a bőr minden fájdalmas bántalma ellen; a ránczokat elsimítja. Tégely 3 korona. Hozzá a Sirène-Poudre fehér, róza és érme színben 3 korona és a Sirène-Crème-szappan 1 drb 1 korona 20 fillér, egy doboz 3 drb 3 korona. Főraktár Budapesten: Loeff Sándor illatszereknél, IV., Váci-utca 9. Egészség!

URANOS-KÉK

fehérmé mosáshoz a legjobb kéktész. Törvényileg védve! Mosó-intézetekben és háztartásban a legkedveltebb kéktész. Olcsó és felemlulhatlan. 1 kis üveg 24 fillér, tiszteri mosáshoz elegendő! 1 nagy üveg 1.60 korona, 1/2 üveg 1 korona. Mindentűt kapható. Utánzatoktól óvakodjunk! Kiszárlagos gyártói: Hochsinger Testvérek vegyészeti gyára, Budapest, VI., Rózsa-utca 85. sz.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

Kristály üvegekészletek és dísz tárgyak kaphatók 9811 ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG Budapest, V., Fürdő-u. és Ferencz József-ter sarkán. (Diana fürdőház.)

Budapesti Takarékpénztár és Országos Zalogkölcson Részv. társ. Irodái: VI. ker., Andrássy-ut 5. (saját házában) 9376 Befizetett részvénytőke 10 millió korona. Elfogad betéteket takarékbetét könyvecskék és pénztári jegyek ellenében 4%-os kamatozással, valamint folyószámlában (check-számlán). A 10%-os betétkamat-adótt az intézet fizeti. Leszámított váltókat, előlegeket nyújt értékpapirokra. VÁLTÓ-ÜZLET E megbízásból teljesíti mindenféle értékpapirok vételét és eladását a legelőnyösebb feltételek mellett s foglalkozik minden a váltóüzletek keretében tartozó fizetlágakkal. Üzleti órák: délelőtt 1/2-1-ig, délután 1/2-5-ig. Magyar kir. osztályosjegyek főelárulási helye IV., Ferencz-ter 2. szám. Kézi zalogüzletei: IV., Király-kört 18., IV., Ferencz-ter és Irányi-u. sarkán, VII., Király-u. 57., VIII., József-kört 2., Üllői-út 6. sz.

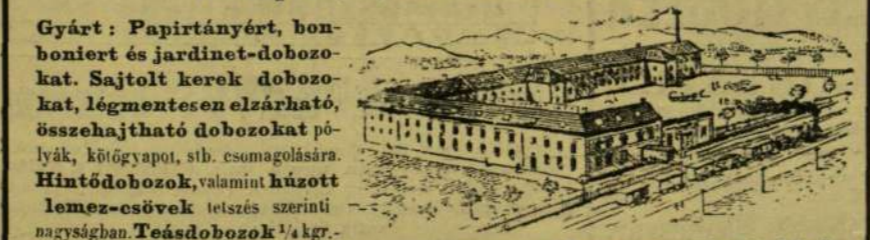
WACHTL ÉS TÁRSA fényképészeti cikkek raktára 9663 BUDAPEST, IV., Eskü-út 6 (Klotild főh. palota). Telefon. — Árjegyzék ingyen és bérmentve.

KIRNER JÓZSEF os. és kír. udv. puskműves, az orosz királyi ő Felsőének udvari szállítója, BUDAPESTEN, raktára: IV., Bécsi-utca 2., gyára: Rózsa-utca 7. Dúsan állított raktár legújabb szerkezeti kettős vadász-levgyerekből, gyölyfegyverek, amerikai Winchester seretes ismétlő fegyverek, forgópisztolyok, szalonfegyverek és pisztolyok, töltények és vadász-szerekből, melyek jóságáért kezkeszkedik. (Alapított 1808. évben.)

Sürgönczím Cartonage. DAVID KÁROLY ÉS FIA Telefon szám 41-48.

doboz-papíraru és szab. fémkapocsgyára Budapest, I., Mészáros-utca 38.

Gyárt: Papirtányért, bonboiert és jardinet-dobozokat. Sajított kerek dobozat, légmentes en elzárható, összehajtható dobozokat pólyák, kötőgyapot, stb. csomagolására. Hintódobozok, valamint húzott lemez-csövek tetszés szerinti nagyságban. Teásdobozok 1/4 kgr. tól 10 kgr.-ig, valamint 6, 10 és 20 filleres tea csomagolásához. Szekrénycsipke és köpő-ládapapír legújabb szín és kivágásban. Állandó kiállítás a fenti cikkekben a városligeti iparesarnokban megtekinthető.

HIRMANN FERENCZ RÉZÁRU-GYÁRA, 9774 Külön műntető osztály. Budapest, VII. Csányi-u. 9. Készít gőz-, víz- és légszervezetékhez szükséges rézárkat, bor- és sorszárványokat, sorkimérő készítményeket lényomással, szénkéneszőket, peronospora fooskendezőkhöz való minden egyes rézalkatrészt, hiteles kereskedelmi részlyukokat, felirattí táblákat horgany v. fémbeől stb.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, Budapesten, Egyetem-utca 4.

Straka-féle Tannin-csokoládé kitűnő határu kágyermékek és felnőttek hasznosításon. 1 drb ára 40 fillér Kapható minden gyógyszertárban.

Ha őszül a haja ne használjon mást, mint a „STELLA“-HAJVIZET, mert ez nem hajfestő, de oly vegyi őszeltető szer, mely a haj eredeti színt adja vissza. Üvege 2 K. ZOLTÁN BELA gyógyszerárban, Budapest, V., Szabadság-ter, a Sétátér-utca sarkán. 9938

CSIZ fürdőtelepek Margit-nyaralóban előrendu szálloda, egyes és ketős szobák 20 krtól 3 frt, Margit-penztárban külön szoba, teljes ellátás kiszolgálattal 1 frt 20 krtól 2 frt, magyrodalmi. Margit-nyaraló avagy Margit-penztár házfelügyelősége Csizfürdő cím alatt. — Va utatúl külön kocsi.

8 napi próbára

Anter-Roskopf-órát utánvéttel vagy 2 frt 75 kr. előleges beküldése után. A szabadalm. antimagnet. óra finom csiszolt to kban, aranyozott mutatókkal, szabályozva, 36 órában egy szor felküzde. Nem totárs éson 8 nap alatt a pénz vissza adom. 2 drb rendelés csak 2 frt 50 kr. darabja. A niktal Anter-Roskopf-óra teljesen kielégít mindenkit, tartósság és pontos járása fölülmul sok más drága órá. Különös hasznát veszik a niktal Anter-Roskopf-órának gazdák, hivatalnokok, esengőök, vas-nti alkalmazottak stb., szóval mindazok a kik egy órá, tartós megbízható órá akarnak. Sok ezer ilyen óra van használatban közmezeiséggel. Minden rendelés az órához egy csinos láncot utaztatni ingyen kap. 3 évi jótállás pontos járásért. Az I. amerikai Roskopf-óra gyár fúráktára

LEO LATEINER, Wien, I., Fleischmarkt 37. Intés! Kérem nevemre és ezimetre pontosan figyelni, mivel elárultók és órák valódi amerikai Roskopf órák gyanúját értéketlen bűdögőrákat papirtánylappal kínálnak, melyek 1 frt 75 krtól kezdve és eseten hasznaveletlen utaztatok. Az én óráim eredeti gyártmányok, melyek fölött számos elismerő levelem van.

GANZ ÉS TÁRSA

vasöntő- és gépgyár-részvénrtársulat Leobersdorf, BUDAPEST, Ratibor. Városi üzlet: IV., Ferencz-ter 2. szám.

Elektromos világítás és erőátviteli berendezések, egyenáramu, váltakozó és forgó áramra. Elektromos távolsági, városi, bányá- és iparvasutak. Dinamógépek, elektromotorok, transzformátorok és áramátalakítók, daruk és szivattyúk; felvonók, szállítók, továbbá elektromos gépek és teljes berendezések a karbiógyártáshoz. Áramszámlálók, viámpák, mérőkészülékek. Lakások és épületek elektromos világítási berendezése. Kéregéztési és világító gézra 1000 lörög és azon túl. Petroleum- és Benzín- és Spiritus-motorok és Lokomobilok Bánki-féle vízfocokkendezéssel. Fűtetésműtő készüldékek. Vízszűrők.

Aprító gépek közútiók és Sattler-féle lécező gyölymalmok. Turbinák, vízipek és csövezetékek. Papír és celluluzo gyártásra szolgáló gépek. Vasuti kocsi első-angu, helyierdekl elektromos és kesenyűgányú vasutak számára. Vasuti kocsialkatrészek, csapágyak (Korbuly és Katona-Varga szabá lalma). Forgó korongok, tolapadok és kitérők. Daruk kézi, gőz, petroleum- vagy elektromos erővel való hajtásra. Transzmissziók. Gázmotorok, kotró-, generátor- és világító gézra 1000 lörög és azon túl. Petroleum- és Benzín- és Spiritus-motorok és Lokomobilok Bánki-féle vízfocokkendezéssel. Fűtetésműtő készüldékek. Vízszűrők.

